

Сёнтёрў ялавё

Муркаш район хаҫачё

1944 ҫулхи ҫу уйахён 5-мёшё:иченпе тухать

31 (8598) №

Шаматкун, ака (апрель) уйахён 28-мёшё

Хакё ирёлкё

Район уй-хирёсенче

Уяв кунёсенче – уй-хирте

Кашни ёҫён хайён вәхәчё. Кәҫал сурхи кунсем каярах юлса килчёҫ тесе сурхи уй-хир ёҫёсене ҫу кунёсене куҫарма май ҫук. Ҫавна май ҫёр ёҫченён кәҫал уйрамах васкаварлә пулма тивет. «Свобода» хуҫаләхра нумай ҫул үсекен кураҫсене минераллә удобренипе апатлантаракансене хирте апрелён 27-мёшёнче тёл пултәм.

– Ятарлә техникапа уса курса 324 гектар ҫинчи кёрхи культураҫене ёнерхи куна апатлантарса пётёртёмёр ёнтё. Паян вара 107 гектар ҫинче нумай ҫул үсекен кураҫсен пуссисенче ҫак ёҫе вёҫлес тетпёр, – пёлтерчё хуҫаләхән тёл агрономё Андриян Блинов. Удобрени турттаракансем Александр Кобец, Евгений Якимов, тиенё ҫёрте ёҫлекен Сергей Харитонов, агрегата удобренипе тивёҫтерекенсем тәрәшуллә пулни

пирки калать вёл. Бригада членёсем ирхи 8 сехетрен тытәнса каҫхи 8 сехетченех хирте.

Сәмах май, районти «Герой», Суворов яч. хис. хуҫаләхсенче те ҫак кунсенче кёрхи культураҫемпе нумай ҫул үсекен кураҫсене апатлантарасчё. Районёпе ёнерхи куна кёрхи культураҫене 600 гектар ытла, нумай ҫул үсекен кураҫсене 200 гектара яхән апатлантарнә, 200 тонна ҫёр улми вәрләхне яровизацилеме хунә.

Сән үкерчёкре: «Свобода» хуҫаләхра удобрени тивесе пуштанә ҫёрте ёҫлекенсем – Игорь Майковпа Анатолий Анисимов рабочисем, Андриян Блинов тёл агроном тата Николай Архипов рабочи.

В. ШАПОШНИКОВ сән үкерчёкё.

Министр хуравлаты

Ыйтәва пёрле татса памалла

Апрелён 19-мёшёнче иртнё Пёрлехи информации кунёнче сёт хакё пёчёкки пирки ыйтусем пёрре мар пулчёҫ.

Кун пирки ҫапла калама пултаратәп. 2018 ҫулән хёллехи тата суркуннехи тапхәрёсенче республикара чөрё сёт туянас хак – пёрлешуллё кооперативсенче те, килти хушма хуҫаләхсенче те – 2017 ҫулхинчен пёчёкленни паләрчё.

Район администрацийёсенчен пёлтернё оперативлә кәтартусемпе апрелён 20-мёшё тёлне халәхран пуҫтаракан 1 литр сётён хакё республикара вәтамран 12,7 тенкё пулнә. Ку вёл иртнё ҫулхи ҫак вәхәтринчен 32 процент йунёрех.

Сётпе пулса тухнә лару-тару Раҫҫейри нумай регионшән пёлтерёшлё пулса тәрать. Ҫавәнпа та хальхи вәхәтра апа уйрам регионта ҫёҫ юсама майё ҫук.

Сёт хакё чакнин тёл сәлтәвё – пирён рынокта типётнё сёт импорчё ҫавәрса илни. Ҫакә халәхран пухакан сёт хакне ҫирёп витём күчё. Раҫҫей Федерацийён Правительстви ку ыйтәва татса парассипе ёҫлеме пусланә ёнтё.

Апрелён 11-мёшёнче «Сёт туса илекенсен наци союзё» коммерциллё мар пёрлешёвён черетлё ҫьезчё ёҫленё

вәхәтра РФ ял хуҫаләх министрён пёрремёш сүмё Д. Хатуов ертсе пынипе рынокри сёт лару-тарәвне пәхса тухассипе уйрам канашлу иртнё.

Апрелён 20-мёшёнче РФ ял хуҫаләх министрён пёрремёш сүмё Д. Хатуов Беларуҫ Республикин ял хуҫаләхпе апат-ҫимёҫ министрё Л. Заяц ертсе пыракан делегаципе тёл пулнә. Енсем сёт тата сёт продукчён ыйтәвне, хаксен вылявне, пирён ҫёршыври ял хуҫаләх продукцине туса илекенён рынокне хуҫтёлессине пәхса тухнә. Каласусенче хаксем тавасси ҫине икё ен те пёрешкел пәхасси пирки те сәмах пулнә.

Кәҫалхи июлён 1-мёшёнче выльәх-чёрлөх продукцине ҫул ҫине кәларассине йёркеллё пурнәҫласа пыма «Меркурий» электрон системи ёҫлеме пуслать. Вёл сёт тата сёт продукцийё апа туса илекенрен пуҫласа уна уса куракан патне пынә ҫула тёллө тишкерме, суя продукцирен хәтәлма тата продукцин конкурентләхне үстерме пулшә.

Сёт хакён вылявне татса парассине Ҫаваш Республикин Ял хуҫаләх министрёвти килти хушма хуҫаләхсенче сёт туса илекенсем ял хуҫаләх потребитель

кооперативёсене пёрлешнинче курать. Ҫакә туса илнё сёте сутассине ҫёнёллө йёркелеме, сёт пахаләхне тёрёслесе тәма е вырәнсенче сёте тирпейлессипе ёҫлеме, туса илнё хушма тупәша кооперативра хәварма шанчәклә ҫул уҫать. Ҫакна та каласа хәвармалла, ял хуҫаләх потребитель кооперативёсем хайсен материалпа техника базине аталантарма, производство объекчёсенче строительствәпа реконструкци тата модернизаци ёҫёсем пурнәҫлама, ҫёнё техника хәтёрёсемпе оборудовани туялма патшаләх пулшәвёпе (грантпа) анлә уса курма пултараҫчё.

Килти хушма хуҫаләхра сутләх сёт туса илекен граждасем вырәнсенче хресчен (фермер) хуҫаләхёсем йёркелени те, ҫемье фермисем усни те вёсене патшаләх пулшәвёпе (грантсемпе) тухәҫлә уса курма пулшәмалла. Ҫёнёллө ёҫлени сутнә пёр литр сёт пуҫне субсиди илме те май памалла. Ҫакә сётён тупәшләхне те үстерё ҫёҫ.

С. АРТАМОНОВ,
ЧР Министрсен Кабинечён
Председателён заместителё –
ял хуҫаләх министрё.

Саламсем

ХАКЛӘ ЕНТЕШСЕМ!

Сире суркунне тата Ёҫ уявёпе саламлатәп!

Суркуннехи ҫак уяв ёҫе мухтатъ, тәван ен ырләхёшён вай хума хавхалантарать. Түрө кәмәлпа явапләха туйса ёҫлени кашни ҫын тата ҫемье пурнәҫён пахаләхён шайне үстерет, обществәна аңаҫлә аталанма май парать, республика, ҫёршыв хәватне ҫёклет.

Паян влаҫ тата бизнес пыҫак тухәҫлә производствасем йёркелес, экономикәна аталантарас, ёҫ тухәҫләхне үстерес, халәхән пурнәҫне лайәхлатас енёпе пёрле вай хураҫчё. Юратнә ёҫе чунпа парәннә патриотсем тәван республикана илемлёрен те илемлө пулма пулшәсчё. Ҫаваш Ен ҫитёнёвөнче – пин-пин ёҫ сыннин түпи. Малашне те Ҫаваш Республикин ырләхёшён пёрле ёҫлессе шанатәп. Пёрлөхре – пирён вай!

Сурхи кунсем сире ҫёкленуллө кәмәл, ҫирёп вай-хал парнелеччё!

Ҫаваш Республикин Пусләхё
М. ИГНАТЬЕВ.

ПУШАР ХУРАЛЁН ХИСЕПЛЁ
ЁҫЧЕНЁСЕМ!

Профессии уявё ячёпе чун-чёререн саламланине йышәнсамәр!

Эсир суйласа илнө ёҫе пурнәҫлама пыҫак паттәрләхпа хәюләх, вут-суләмән алхасулла вайёпе пёрремёш йыхравах тытәҫәва кеме хәтёр пулни кирлө. Ҫәлавҫсен пыҫак асталәхё, дисциплина пәхәнни тата калкал ёҫё ҫынсен пурнәҫне ҫалса хәварма, пулрәх сыхлавне тивёҫтерме май парать.

Республикари пушар сунтерекенсем хайсен асталәхне тәтәшах үстерсе пыни, халәх хушшинче вут-кәвартан сыхланас енёпе профилактика ёҫне хастарлән пурнәҫлани питё пёлтерёшлө. Тытәмлән ёҫленёрен юлашки сулсенче Ҫаваш Енре пушарсен тата вёсене пула инкек түснисен шучё паләрмаллаха чакрө.

Ҫаваш Енри вут-суләмпа кёрешекенсен пыҫак опычё тата вёсем хайсен ёҫне лайәх пёлни, служба тивёҫне пурнәҫланә чухне пёр-пёрне яланах пулшәса пыни майсәр лару-таруран сыхлакан шанчәклә хуҫтлөх пуласса ҫирёппён шанса тәрәтәп.

Ҫак паттәрлә профессии суйласа илнө мёнпур ҫынна ҫирёп сывләх, аңасу, ушкән хәватне туйса тәма, малашнехи ҫитёнүсем, вёсен ҫемйисене вара – ырләх тата ыранхи куна шанчәклән пәхма сунатәп.

Ҫаваш Республикин Пусләхё
М. ИГНАТЬЕВ.

Рейтинг

Малтисен ретёнче

Ҫаваш Республикин Финанс министрёвти республикари муниципалитет йёркеленёвёсем финанссемпе мёнле уса курнине суллен тишкерсе хаклатъ. Вырәнти бөдже-та планлассин, пурнәҫлассин, муниципалитет парәмёпе ёҫлессин, муниципалитет пулрәхёпе уса курассин, муниципалитет услугисемпе тивёҫтерессин кәтартәвёсене шута илесчө.

Муркаш районё асаннә хаклавра 26 муниципалитетпа хула округё хушшинче чи аңасуллisen ушкәнне кеме пултарнә. Ку ушкәнра тата ҫёнё Шупашкар хули, Ҫёрпү тата Патәрйел районёсем.

**6 МАЯ –
ПРИЕМ ДЕТСКОГО
ВРАЧА-ОФТАЛЬМОЛОГА**
Адрес: с. Моргауши,
ул. Мира, д. 15
Запись
по тел. 8-967-475-87-57.
Имеется противопоказание. Про-
консультируйтесь со специалистом.
2-2.

Саламлатпәр

Хисеплэ, чун-чөрене хумхантаракан тусам, Ҷеньял Оринин ялэнче пурәнәкан **Олег Рудольфович ВОЛКОВА** сурална кунэ ячәпе саламлатпәр. Мән өмәтленнә теллөвөсене пурнаҗа кертме вай-хал ситерессе шанатпәр. Телей, аңасу сунатпәр.

Салампа: хәрупраҗ Анастась.

Мән Сәнтәрте пурәнәкан **Александр Виссарионович ГОЛИШНИКОВА**

45 җул тултарна ячәпе чун-чөререн ашшан саламлатпәр. Таса тата сирәп сывлэх, вәрәм та ыра кун-җул, җалкуҗ пек тапса тәракан вай-хал, куҗ тулли телей сунатпәр. Мән өмәтленнә пурнаҗланса пыччәр. Эпир санпа мухтанатпәр, эсә пирәншән ылтәнран та хакләр.

Салампа: мәшәрә, икә ывәлэ тата хәрә.

Хакләрән та хакләр аннене, мамака, хунямана – Җурлатри яләнче пурәнәкан **Ольга Андреевна ЗАМЯТИНА**

90 җулхи юбилей ячәпе саламлатпәр. Телейпә аңасу яланах санпа пәрле пулччәр. Хәвән кәмәлупа нумай җул пире савантарса пурән. Чир-чәр санран пәрәнса ирттәр. Эпир санпа мухтанатпәр, сана юрататпәр, хисеплетпәр.

Ашә салампа: ывәлэ, кинэ, икә мәнукә тата икә кәҗән мәнукә.

Җәр сиччи чи хакләр җыннәмәра, юратна аннене, ыра кәмәллә кукама, асаннене – Мән Хураҗа яләнче пурәнәкан **Елена Петровна АКАСОВА** 60 җул тултарна ятпа чун-чөререн тухакан чи ыра сәмахсемпе саламлатпәр.

Умри җулу яланах анләр, такәр та җутә пултәр. Турри сана тата нумай җул усратәр, вай-хал парса тәтәр, чир-чөртөн упратәр. Җәмьере яланах тусләрпа юрату хәлхемә хуҗалантәр. Эсә пурри – пирәншән пысак телей, саванәҗ. Эпир сана юрататпәр, санпа мухтанатпәр.

Саламлаканәсем: мәшәрә, ывәлэ, хәрә, кәрушә, тәхлечи, мәнукәсем, тәванәсем, юлташәсем, пускиләсем.

Пирән хисеплэ те юратна кәрушә, кумушка, хәйматләр анне, Шетмәпуҗ ял тәрәхне кәрекен Карманкасси яләнче пурәнәкан **Александра Михайловна АНДРЕЕВА** 75 җулхи юбилейне палләр таватәр. Җак ятпа эпир сана җәр сиччи мәнпур ырине сунатпәр, хәвәл пек ашә кәмәлу пурин валли те ситтәр, чир-чөрә санран аяккалла пәрәнтар. Турә парненлә кашни кунә саванәҗ кәна күтәр.

Саламлаканәсем: Александровсен, Ильинсен, Смирновсен җемийсем.

Пирән юратна, хакләрән та хакләр җыннәмәра, шанчәклә тус-юлташа – Муркашра пурәнәкан **Галина Захаровна БОРИСОВА** сурална кунэ ячәпе ашшан саламлатпәр. Юман пек сирәп сывлэх, тапса тәракан җалкуҗ пек икәлми вай-хал, тумхасәр кун-җул, телей сунатпәр. Сирән яланхи пекхә хавас кәмәл пултәр, чун ашши ниҳәҗан та ан икәлтәр.

Ыра кәмәлушән, йывәр вәхәтра кирлә аңлану тупма пултарнишән, пирәншән тәрәшнәшән сире яланах тав сәмахә калатпәр. Сире юрататпәр, сирәнпе мухтанатпәр.

Саламлаканәсем: җывәх тус-юлташәсем.

Дорогую супругу, маму, бабулю, прекрасного человека **Надежду Валерьевну ТОЛСТОВУ**, проживающую в с. Моргауши, поздравляем с великопленным, искрящимся, радостным днём — днём рождения! Желаем любви, благополучия и здоровья, счастья и удачи во всех делах.

С уважением муж, сын, сноха, внуки, родные и близкие.

Комисси ларәвәнчен**Аңланманнисем тәлөшпә каҗару пулмә**

Район администрацийән пусләхә җөмәнчи өҗ укҗине вәхәтра тата туллин түлессин, официаллә өҗлеменнине чакарассин ыйтәвөсөмпе өҗлекен ведомствәсем хушшинчи комиссин черетлә ларәвне апрелен 25-мөшөнче ыраңа тухса Мән Сәнтәрти Культура суртәнче ирттерчөҗ. Ана комисси председателән җөмә – район администрацийән пусләхән пәрремөш җөмә А. Мионов ертсе пычә. Унән өҗне Чәваш Республика Экономика аталанәвән, промышленноҗ тата сугу-илү министрствин предпринимательствәна тата ал өҗне аталантарассин пайән пусләхә 3. Магомедова, райадминистрацин, прокуратурән, Пенси фончән, налук инспекцийән, өҗне тивөҗстерекен центрән, социаллә страховани фончән, бизнес пәрлөхән яваллә өҗченөсөм хушшәнчөҗ.

Ларура пәрремөш ыйтупа район администрацийән экономика тата АПК аталанәвән пайән пусләхә О. Тимофеева өҗ укҗине сирәплетнә чи пөчөк шайран сахалрах түлөкен пөчөк тата вәтам бизнес субъекчөсен мониторингә паллаштарчө.

Ольга Вениаминовна паләртнә тәрәх, өҗ укҗи түлөсси өнелә кәҗалхи пәрремөш кварталта Чәваш Республикн патшаләх өҗ инспекцийә 23 тәрөслөв ирттернә, өҗлекен 42 җыннән өҗ укҗи чи пөчөк шайран каярах пулнине тупса паләртнә. Җавна май должноҗри 28 җынна административлә майпа явал тыттарма тивнә.

Җавна та каласа хәвармалла. Лару иртиччен җав кун ведомствәсем хушшинчи өҗ ушкәнә Каткәс тата Мән Сәнтәр ял тәрәхөсен территорияөсенчи предпряти-организациөсенче пулса тәрөслөв ирттернә. 3 предпрятиө өҗ укҗине сирәплетнә виҗерен пөчөкөх түлөнине тупса паләртнә, пәр организаци вара юридици адресөпе пачах та пулман. Тәрөслөв материалөсемпе актөсем җырма тивнә.

Кун йөркинчи икөмөш ыйтупа ларура Федераци налук службин Чәваш Республикнчи районөсем хушшинчи 8-мөш номерлө инспекцийән пусләхә В. Андреев тухса каласрө, районти предпряти-организациөсем тата предпринимательөсем ыраңти бюджетта каякан налукөсене түлөссипе лару-тәру мөнле пулни сичне чарәнса тәчә.

Ыраңти налукөсене түлөссипе предпряти-организациөсемпе ыйрәм предпринимательөсен парәмө кәҗалхи январен 1-мөшө тәлне 334 пин төнкө пулнә пулсан, апрелен 1-мөшө тәлне вәл 620 пин төнкөпе танлашәтәр. Парәм үсни «Передовик», «Герой», Чапаев яч. хис. хуҗаләхөсене, Муркаши кирпөч заводне,

Түрө ыйту - түрө хурав

Кәҗалах юсама май килмөст

«Түрө ыйту – түрө хурав» телефонө сине **Чуманкасси яләнче пурәнәкан Николай Поликарпов** шәнкәравларө. Хаҗат вулакан юлашки җулөсенче район территорияөненче җул тавассипе тата япәхнә җулөсене юсассипе пысак каләпәшлә өҗсем туса ирттернипе кәмәллә пулни пирки калат. Акә иртнө җул республикән вак чул сарса хытарнә җулөсем тавассин программипе Отарккә яләнче пурәнәкансен тахсантанпах кәтнө өмөтне те пурнаҗлама май килнө – ял тәрәх такәр җул сарса панә. Федерацин «Хәрушләхсәр тата пахаләхлә җул-йөр» программипе вара Чуманкасси җулө патәнчи сурән сүрөкенөсем җул урлә кәҗалли ыраңа хәрушсәрләр хатәрөсемпе тивөҗстернө.

Николай Поликарпова җул ыйтәвөх канәҗ пачмасть. Вәл каласа панә тәрәх, Муркашран Турайнелле каймалли җул сичнен Шарлаш патәнчи җул хөресленнө ыраңтан тытәнса Отарккә ялне ситиччен асфальт сарнә җул юлашки җулөсенче самай япәхсә кайнә иккен. Шәтәк-пүтәкланса кайнә ыраң сахал мар. Җитменнине җул участокөн сарлакәшө те ансәртарах пулни пирки калат. Транспорт хатәрөсем хирөҗ пулнә чухне җул хөриреллөх тухса кайма тивөт имөш. Җак җул участокне юсама май пулмә-и тесе ыйтәтәр вулакан.

Хаҗат вулакан хуҗатнә ыйтупа **район администрацийән пусләхән җөмне – капиталлә строительствө тата обществө инфраструктурине аталантарассин пайән пусләхне Алексей Матросова** паллаштартәм.

Алексей Николаевич аңлантарнә тәрәх, ахәртнөх вулакан асаннә җул участокне федерацин «Хәрушләхсәр тата пахаләхлә җул-йөр» программипе килөшүллөн Шупашкар агломерацийән шайәнчи өҗсем шүчөпе юсасси сичнен сәмах пырат. Пөлтәр ку программипә пирән район территорияөненче район пөлтәрөшлө «Волга» – Вәрәмой» җула тата республика пөлтәрөшлө «Козьмодемьянск – Автанкасси» җулан «Муркаш – Лантәш» участокне юсама май килнө. Кунсәр пуҗне 6 җул җывәхөненче җынөсем җул урлә кәҗса сүремелли ыраңөсене хәрушсәрләр мелөсемпе тивөҗстернө.

В. Егорова ячөллө спорт җкулне 2017 җулшән җәр налукөсем шутласа панипе җыханнә.

Уйрәм җынөсен хәйсен пурләхөшөн тата җәр участокөшөн түлөмелли пөтөмөшлө парәмө җак тапхәрта 1 млн та 230 пин төнкө чакнә, апрелен 1-мөшө тәлне 5 млн та 294 пин төнкөпе танлашәтәр.

Ведомствәсем хушшинчи комиссин протокол йышәнәвөсене 2018 җулхи пәрремөш кварталта мөнле пурнаҗлани сичнен ларура комисси членө – район администрацийән финанс пайән пусләхә Р. Ананьева каласа кәтартрө. Комисси җине тәнипе җак тапхәрта тәрлө шайри бюджетта самай пуянлатма, фондөсем үмөнчи парәмөсене чакарма май килнө.

Җав кун ыраңа тухса ирттерекен комисси ларәвне районти предпринимательөсене, хресчен (фермер) хуҗаләхөсен ертүҗисөсене те йыхравланчөчө. Республика Экономика аталанәвән, промышленноҗ тата сугу-илү министрствин предпринимательствәна тата ал өҗне аталантарассин пайән пусләхә 3. Магомедова республикәра предпринимательствәна аталантарма туса панә майөсем, пөчөк тата вәтам бизнес субъекчө сөне, хәйсен өҗне йөркелөс шухәшлөсөне тивөҗстерекен пуләшу мелөсемпе формөсем пирки аңлантарса пачә, ларәва хушшәннөсене ыйтәвөсөне хуравларө.

Лару итөгөсөне пөтөмлетнө май А. Мионов җакна каларө. Ведомствәсем хушшинчи комисси вәл аяпәлав органө мар. җынөсөне тивөҗлө өҗ укҗи, налукөсене түлөсси пөтөмпөх сакун шайәнче пулмалла. Ку өнелә тухса тәнә ыйтүсөне вара сурасуллә татса пама тәрәшас пулать. Анчах та җакна аңланманнисем тәлөшпә каҗару пулма пултараймәст.

В. ШАПОШНИКОВ.

Саламсем**МУРКАШ РАЙОНӘН ХИСЕПЛӘ ҖЫННИСЕМ!**

Сире пурне те Җуркуннепә өҗ уявө ячөпе ашшән саламлатпәр.

Җак уяв җут җанталәк чөрөлсө пынә вәхәтпа пәр килет. Аңа көтсө эпир пурте пәрле тәван ял урамөсөне тасатса тирпейлетпәр. Малашнехи өҗре ситәнүсөм тума өмөтленетпәр.

Муркаш тәрәхөненче өҗчен җынөсем пурнаҗсөҗ. Җаванпах өнтө пирән район яланах малтисен ретөнче пулнә. Паян та эпир җөсөне илнө чикөсөненче чакмастпәр.

Малашне те тәван район, республика, аслә та мәнаҗлә җәршывәмәр аталанәвөшөн кунран-кун тәрәшса өҗлесчө. Пурне те җак пәрлөхи өҗре аңасусөм сунатпәр.

Сывләхәр сирөп пултәр. өмөтөрсөм җитсө пыччәр. Җөмйөрсөненче туләр пурнаҗсәпа килөшү хуҗалантәр. Чөрери юрату пурәнма, өҗлеме, мән шутланине пурнаҗа кертме вай-хал парса тәтәр.

Район пусләхә – депутатсен район Пухәвөн председателө

И. НИКОЛАЕВ.

Район администрацийән пусләхә Р. ТИМОФЕЕВ.**ПУШАР ХУРАЛӘН ХИСЕПЛӘ өҗЧЕНөСЕМ ТАТА ҖАК өҗСӨН ВЕТЕРАНөСЕМ!**

Сире хәвәрән профессия уявөпе чун-чөререн саламлатпәр.

Кунсөренөх эсир районта пурәнәканөсем пушартан сыхланмалли правиләсөне пәхәнччәр, ниҗта та вут-кәвар ан тухтәр тесе тәрәшәтәр. Инкек сиксе тухсан, пушар җынөсен кун-җулне ан таттәр тесе, вутра патшаләх, җынөсен пурләхө ан пөттәр тесе хәвәрән килнине йәлт таватәр. Тавах сире тәрәшуллә өҗшөн.

Малашне те эсир хәвәрән тивөҗсөре пысак явалләхпа пурнаҗласси пирки пәрре те иккөленместпәр. Пурсәра та сирөп сывләх, кулленхи өҗре аңасу сунатпәр.

Район пусләхә – депутатсен район Пухәвөн председателө

И. НИКОЛАЕВ.

Район администрацийән пусләхә Р. ТИМОФЕЕВ.

Апрелен 29-мөшө – Чәваш Республикн патшаләх символөсен кунө

Халәх пәрлөхне паләртаҗсөҗ

Чи малтан пирән республикән хәйөн патшаләх символөсөм – герб тата ялав – пуррине Чәваш АССР-өн 1926 җулхи январен 31-мөшөнче йышәннә Конституцийөнче сирөплетнө.

1992 җулхи апрелте Чәваш Республикн Аслә Канашө конкурс ирттерсе тата халәхпа аңләр сүтөсө явса республикән халәх гербөпе ялавне йышәннә, җаван пекөх патшаләх гимне сирөплетнө.

Чәваш Енөн халәхи ялавөн, гербөн тата гимнөн право статусне Чәваш Республикн 1997 җулхи «Чәваш Республикн патшаләх символөсөм сичнен» Саккунөпе сирөплетнө. Саккунән 1-мөш статийөнче сапла җырса хунә: «Чәваш Республикн патшаләх символөсөм – Чәваш Республикн халәхөн пуянләхө, унән чи пысак хакләләхөсөм, вөсөне патшаләх сыхлатәр тата хөтөлет».

Чәваш Республикн патшаләх символөсен кунне Чәваш Республикн Президентнөч 2004 җулхи апрелен 8-мөшөнчи 24-мөш номерлө «Чәваш Республикн патшаләх символөсөм кунө сичнен» Указөпе тата Чәваш Республикн 2004 җулхи апрелен 19-мөшөнчи 1-мөш номерлө «Чәваш Республикн патшаләх символөсен кунө сичнен» Саккунөпе сирөплетнө.

Пирән календарь**Берлина илнө**

Майән 2-мөшө – Расөей җар историйөн палләр кунө. Җав кун 1945 җулта Жуков маршал ертсө пыракән 1-мөш Белорусси фронтөн тата Конев маршал ертсө пыракән 1-мөш Украина фронтөн сарөсөм Берлина пөтөмөшлөх алла илнө. Питө сивөч хирөҗ тәнә хыҗсән фашистла «рейхән» төп хулине парәнтарнә. 15 сөхөт тәлне тәшман хирөҗ тәма пәрәхнә. Берлин гарнизонөн юлашки җар җынөсөм тыткәна парәннә.

В. ШАПОШНИКОВ хатәрленө.

«Түрө ыйту – түрө хурав» телефонөсем: 62-2-82, 8-927-857-42-06.

Асла Сентеру умён

Вёсем Таван сёршыва хутёленё

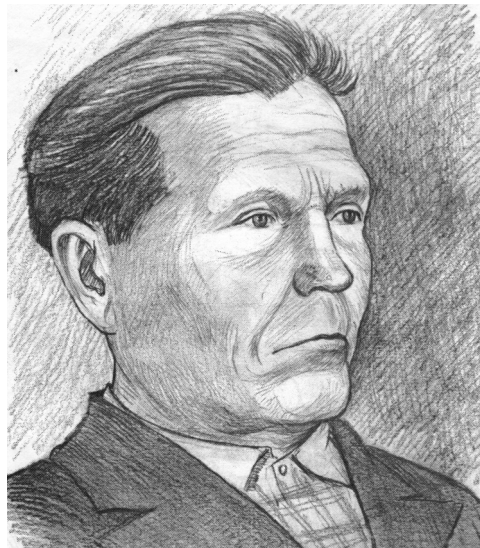
Йуқсакси ял тарәхәнчи 13 ялтан 746 сын фашистла Германи ешкерёсенчен Таван сёршыва хутёлемә тухса кайрё, вёсенчен сурри ытла, 445 сын, таван киле тавранай-марё. Саванпа та эфир, сыва пурәнакансем, вәрсәра вилнисем умёнче вёсё-хёррисёр парәмра.

Халё Йуқсакси ял тарәхәнчи 13 ялтан вәрса хутшәннисенчен 2 сын анчах юлчё. Эплё вёсен килёнче кашни сулах пулататп. Павел Кузьмин (пёрремёш үкерчёкре). Вәл Тури Панклире 1924 сұлхи январён 20-мёшёнче суралнә. Панклири тулли мар вәтам шукултан вёренсе тухнә. Ун хысқан колхозра ёсленё. Хёрлё Сәра 1942 сұлта кахтә. Кунта вәл Костромари сар лагерё-нче сұлталәк майлә артиллерист пулма вёренсе кёсён сержант званипе полк шукул-

не пётерет. Нумай сәпәсәва хутшәнәт. Кивә нимёссенчен тасатнә вәхәтра йывәр аманәт, тәшман пулыли кәкәр витёр тухса кахтә. Госпитальте сұлталәк сипленнё Павел, 1944 сұлта иккёмёш ушкәри инвалид пулса таван яла тавранәт. Малтан-хи сұлсенче ёслеймест, кайран колхозра тёрлөрөн ёсә хутшәнәт. Каярахла тимёрсё ләсцинче 14 сұл вәй хурат. Мён чухлё машина пайне юсаман пулё Павел. Ял сыннисене валли те тёрлө хәтёр әсталанә.

Халё Павел Кузьмич ывәллёпе пурәнәт. Эплё вёсем патне апатланнә вәхәтра ситрём, нумайччен каласса лартәмәр. Фронтовик хәй тёллөнөх утса сурет. Эплё унран Турә панә кун-сұлне ытларах пурәнма ыра сунса уйрәлтәм.

Варсонофий Андреев (иккёмёш үкерчёкре) 1924 сұлта Усәпкәсси ялән-

че (халё вәл ял Тури Панкли) суралнә, Панклири тулли мар вәтам шукултан вёренсе тухнә. Бригадәра тёрлөрөн ёс пурнәсләнә. 1942 сұлта сәра кахтә. Елец хулинче полк шукулне вёренсе пётерсе сержант званипе илет, отделени командирё пулат. Каменец-Подольск хули патёнче мина килсе үкнипе йывәр аманәт, мина ванчәкё үпкене лекет, паян кунчченөх сәвна йәтса сурет Варсонофий.

Сәпәсүсенчи тепёр самант. Пулеметпа перекен ывәрс каччи вилмеллех аманәт. Ун ывәрәнне Варсонофий йышәнәт, фашистсене пулеметран сунтарма тытәнәт, темице фрица леш тәнчене әсатәт. Сыва пеккисем каялла чакасё. Пирённисем малалла наступление ыткәнсан та Варсонофий пулемета аләран пәрахмасть. Меллё ывәрән йышәнса тәшман сине вут тәкәт. Сәкәнти сәпәсүсем хысқан Варсонофие награда пама тәратнә пулнә. Анчах вәл әна пөлмен, чылай сұл иртсен, 1954 сұлта Муркаш районён сар ёс комиссарё әна хәй патне чөнөт. Варсонофий Андреевич ун ячёпе награда килни сүнчен пёлтерет – кәкәрё сине «3 степень Мухтав орденне» сәкса ярат.

1947 сұлта таван яла тавранәт, колхозра тёрлө ёсре тимлет: 1963 – 1967 сұлсенче – колхоз председателё, 9 сұл – ферма ертүси. Варсонофий Андреевич тата тёрлө ёсре тарәшат.

Хальхи вәхәтра килти вак-төвек ёс пурнәсләт. Эплё пынә вәхәтра вәл сёр улми шурутса ларатчё. Әна кинё лайәх пәхәт. Пурчё-сурчё пысәк та тирпейлө. Эплё әна тата нумай сұл пурәнма ыра сывләх сунса уйрәлтәм.

И. ЯКОВЛЕВ. Н. ЯКОВЛЕВ сән үкерчёкөсем.

Тылра ырма-канми ёсленё

Кёсөх Асла Сентеру тунәранпа 73 сұл ситет. Майән 9-мешё – кашни сыншән палл кун. Хәрушә вәрсә тәнче историне тёрөн улаштарнә, сәпах та совет халәх тәшман умёнче пус усман, пурё пёрле кар тәнипе әна тёрөн сәпса аркатнә.

Хальхи пурнәс хәтләхё – асаттесен, асла асаттесен, тыл ёсчөнөсен тивлечё. Эфир вёсен паттәрләхне нихәсан та асран кәлармәпәр, ыра ёсёсене малалла тәсәпәр, вил тәприйёсем сине чечексем хурәпәр, хамәр хушәри паттәрсем умёнче пус тайәпәр, историе йәхран йәха кусарәпәр.

Асла Сентерёве чыслән хәтёрленсе ирттерес тёлёшпе районти социаллә ху-тлөх пайё чылай ёс пурнәсләт, вәл шу-тра сумлә юбилейсем ячёпе ветерансем патне Рәссей Федерацийён Президенчён саламёсене ситерет, пурнәс условийёсем-пе кәсәкләнәт. Акә апрелён 24-мешёнче Сурлатри яләнче пурәнәкан Елизавета Вольнова (сән үкерчёкре) 90 сұлхи юбилейне кётсе илчё. Уява саламлама социаллә ху-тлөх пайён ертүси В. Аникина, ывәрәнти ял тарәхён администрацийён специалистсё Е. Григорьёва ситсе килчёс.

Елизавета Якимовна каланә тарәх, вәл вәхәтри ытти яш-көрём пекех вәрсә нуши-не чылай курнә. Сәв сұлсене аса илни чуна сүсентерет. Тәшмана хәвәртрах сәпса ар-катас тесе йёпи-сапине те, ывәси-туттине

те пәхман. Мәшәрё те Асла Сентерёве сывхартнә сёре пысәк түпе хывнә. Шел пулин те, вәрсә суранёсем йёрсёр иртмен, вәл пурнәсран уйрәлнә ёнтё. Арсын ху-тлөхёсёр юлнә хёрарама йывәр килнө.

Хисеплө юбиляр хәйне халё аван туят, сәмрәк чухнехи пекех тарават каласәт. Унән пулпелвене итлеме те кәмәллә, аса илөвё те вәрәм. Вәл Мән Токшик ялөнче суралса үснө. Ёс ёмөрне ял ху-сәләхне халалланә, сәмрәкхлах колхоз ёсне пикеннө. Вәр-вар та тарәшулләскер, йывәрләхран хәраса тәман, яланах малтисен ретөнче пулнә.

Халё вара хисеплө ветеран тавра тимлөх ху-сәланәт. Унән 3 ача, 9 мәнук, 14 кёсөн мәнук. Елизавета Якимовна вәхәта пушшән ирттеремест, тёрлө кёнеке вулат, халәх юриссене юрлама, итлеме кәмәл-ләт. Чылай нуша курнә пулин те, вәл шә-пана хурламасть тата ытти сентеру кунё-сене те таван йышла кётсе илесе шанәт. Әна валли унән сывләхё сирёп, кәмәлө сёкленүллө пултәр.

Р. ИЛЛАРИОНОВА.

Апрелён 30-мешё – Рәссей пушар хуралён кунё

Караул инкеке сирме хәтёр

Рәссейре ёлөкрөпөх сұләмпа кёрешекене хисепленё. Пушар хурал историйё кун-тә ёслекенсем кәтартнә паттәрләха нумай пёлөт, кашнине асра тытат, сәв тёлсё-хсем сүнче пушарнайсен сөнё әрәвне үстерет. Паян пушар хуралёнче вәй хура-кансем ёлөкрөх йёркеленнө ыра йәлана манәса кәлармасәр пёрлехи ёсә малалла аталантарасёсё. Районти 37-мөш номерлө пушар чәсёпе унән 2 уйрәм постёнче, 2 ирөклө пушар командинче, ху-сәләхсен-чи 5 ведомство пушар хуралёнчө, надзор ёсё-хёлөн уйрәмөнчө пётөмпе 55 сын рай-она «хёрлө автанран» ху-тёлөт.

Хәйсене шанса панә пушар машинине вёсем кирек хәсан та рейса тухма юсав-лә тытасёсё, профилактика ёсне тивёслө шайра пурнәсләсёсё. Эфир сән үкерчёкре пушар чәсён 1-мөш караулёнчө службәра тәракансене куратәр (сулахайран сыл-тәмалла): пушар чәсён пусләхён сүмё С. Сергеев, В. Скворцов водител, караул пусләхё В. Тодинов, К. Шашков пушар-най, П. Петров водител (29 сұл). «Иртнө сұл паянхи куна районти пулнә 12 пушар-

та 3 сын вилнө, пёри аманнә пулсан, кәсәлхи 11 пушарта сын вилни-аманни пулмарё. Вут-кәвар ытларах (4) мунча-сенче тухнәран, сынсене унти кәмака-мә-рөене сирёп тёрөслеме ыйтатпәр. Кунпа

пёрлөх электропроводка юсавлә пулни те инкеке вәхәтра сирме пулшәт», – терёс вёсем. Сәк сәмахсенче халәх пурләхё пирки шу-тлани тёп ывәрәнти тәни сисөнчө.

А. БЕЛОВ сән үкерчөкө.

Суркуннепё Ёс уявё

Уй-хир ху-си

Сёр ёсё пирён халәхшән уйрәмәх пы-сәк пёлтерёшлө пулни сисөнөт. Вәл ыр-ми-канми вәй хурса сәкәр үстерни, пурнәс уттинчен юлмасәр сөнөлөхсене алла илсе сёр улми туса илни, пахча симёсёпе ёслени, апат ытлә-ситлө янтәласа ывләх-чёрлөх продуктивләхне үстерни пёрлехи пурнәс аталанәвне нумай сұл ыра витём кунё. Сәк сәмахсене Алексей Кожевников агроном пирки те тулли кәмәллә калама пулат. Ял сыннисем хушшинче вәл – яланах чән-чән сёр ёсчөнө, әста специалист, мал туртәмлә хир ху-си.

Таван сёршывән Асла вәрсён участникё-пе, Ленинград блокади витёр тухнә сал-такпа Николай Ивановичпа сёр ёсчөнчө ёмөрленё Марфа Осиповнан нумай ачал-лә сөмийнчө Алексей 1947 сұлхи кәрлачән 12-мөшөнчө суралнә.

– Эфир ача чухне анне сёр ёсёпе тарәшса ёслени паян та ку-с умёнчөх. Пире те ёсри вәртәнлөхсене алла илма пулшәтчө вәл. Сәк юратупа пулшәра никёслөнчө те манән агроном пулас ёмөт. Әна Кашмаш шукулөнчө аталантарса пытәм, Муркашри вәтам шукулта вёреннө чух та унран пәрән-марәм, – аса илет тивёслө канури ветеран.

Вәтам шул хысқан ял каччи хәйөн ача-ләхри ёмөтне пурнәса кёртетөх. Шупаш-карти ял ху-сәләх институтёнчө агронома вёренсе тухсан куршөллө «Герой» ху-сә-ләхра вәй хума пусләт. Сәв вәхәтра «Свобода» ху-сәләхә ертсе пынә Анатолий Анисимов әна таван ене тавранма сөн-сен, сәмрәк агроном килёшет. Килёшет те 29 сұл ытла Кашмаш тарәхёнчө тухәслә тырә-пулә туса илессипе тимлет. Маларахри сұлсенче гектар пу-сне 11 центнер тырә-пулә, 100 центнера хәян сёр улми илнө ху-сәләхән ёс кәтартәвёсем курәмлә үсөм сүлө сине тухасёсё. Сәпла вара иртнө ёмөрөн 80-мөш сүлөсенче «Свобода» кол-хоз тештырәпа пәрса йышши культурәсене гектар пу-сне 35 центнер, «иккёмёш сәкәра» 300 центнер ытла туса илма пусләт, ёс кәтартәвёсемле района, республикара, Рәссейре ыра ят сөнсе илет.

– Тырә-пулә, сёр улми, ывләх кәшманё туса илессипе малалла утәмланәран, сәв сұл-сенче йётемсем, тырә хумалли сөнө ампар-сем, сёр улмипе ывләх кәшманё упрамал-ли хранилищөсем нумай турәмәр, маларах тунисене самай сөнөтөрёмөр. Пёрлехи сәк ёсре ху-сәләхри строительсем пысәк хастарләх кәтартрөс. Ытти сферәри спе-циалистсем те пёр-пёрне май килнө чухлө пулшәма тарәшатчөс. Сәпла вара ху-сәләх экономикки тёрөкленсөх пычө, колхозән вәй-хәвачё үсрө, – аса илөвө тәсрө Чәваш Республикни Асла Канашён Хисеп грамо-тине илма пултарнә тава тивёслө агроном, СССРән гражданла оборона отличникё.

Сәмах ёсри үсөмсем сине ситсен, Алек-сей Николаевич вёсем пёччен-иккөн ёсчө-нипе пулманнине те паләртса хәварчө. Паләртрө те ху-сәләх аталанәвне пысәк түпе хывнисене ятран асәнчө: уй-хир бригадирёсем Л. Алжировпа К. Яриков, ферма заведующийёсем В. Широковпа И. Демьянов, М. Вьюшкинапа Н. Чапли-на зоотехниксем, мастерскойри әстасем Н. Яриковпа А. Гаврилов тата Г. Данилов, Г. Чиновниковпа В. Мозеркин механизатор-сем, строительсен бригадирёпе П. Филипповпа уй-хир ёсчөнө П. Белов, ху-сәләха тёрлө сұлта әнәслә ертсе пынә А. Аниси-мовпа К. Сретинский, В. Мартынов т. ыт. те.

Пёрлехи ёс кәтартәвёсене шу-та илсөх ёнтө обществәлла ёсрөн те пәрәнман (төп агроном тёрлө сұлта ху-сәләхра обще-ствәлла 6 ёсшён яваплә пулнә) А. Кожев-ников 1988 сұлта Р. Калинин тракторист-кәпа СССР колхозникёсен 4-мөш сьездне кайма та тивёс пулнә. Ху-сәләхри түрө кә-мәллә ёсшөн ялан Хисеп хәми сүнчө пулнә Алексей Николаевич 20 сұл ытла ывәрәнти парти комитетне ертсе пынә. Пёр вәхәтрах ху-сәләхри гражданла оборона штабён пусләхё сүт сәнталәка сыхлакан комитет председателё те пулнә, таван ене илем кү-рессипе татти-сыгписёр вәй хунә.

Уй-хир ху-си 1972 сұлта Кашмашри Нина Верендеевәпа сөмье сәвәрса пёр хөрпе 3 ывәл суратса пурнәс сүлө сине кәларнә. Паян ёс ветеранё вёсен әнәсәвё-семле савәнса пурәнәт, мәнүкөсемшөн хөпөртөт. Пушә вәхәтра вара сёр ёсчөнө сәв-сәвах ял сүмөнчи уй-хиртен ку-с илмест.

А. БЕЛОВ.

Оринин халәх театрне йөркеленеренпе – 100 сұл

«Кашни хурән спектакле аса илтерет»

Орининта суралса үснэ Надежда Рудольфовна Иванова 35 сула яхән Орининти ватам шулта пусламаш классене вөрентнэ. Шулта пурнасэ учительтен вәхәт та, чәтәмләх та нумай ыйтат. Апла пулин те ачасемпе ёсленэ тата хәйсен ачисене үстернэ вәхәтрах вәл Оринин халәх театрнече выляма та вәхәт тупнә.

«Пёр хурән сөс пелет» спектакльти Надя рольне аста каләпләса вәл шулти ёмәте пурнасланә теме те пулат. Мәншән тесен сцена сине тухас туртәм ача чухнех пулнә, концертсене хаваспах хутшәннә. Пиллө-кмеш-улттәмеш классенче чухне шулти, клубри сценәсем сине Буратино рольне выляна. Шулта кайиччен те амәшәпе пёрле сцена сине тухнине аставать. Савәнпах пулэ 9 класс хысқан Надеждән музыка училищине вөрәнне каяс кәмәл та пулнә, анчах килтисем ку шухәшпа килешмен.

– «Пёр хурән сөс пелет» спектакльти Надя ролэ малтанах кәмәла каймарэ, кайран репетицисене сүренэ май роле кәтәм пулас – килешме тытәнчә. Сав спектакльпе эпир республикәри смотр-конкурса та хутшәннәччә. Спектакльти пёр сценәра манән куссуль те тухрә. Куссуль кәларма вара юраман. Савна пула хәрарәм рольне чи лайәх вылякансен номинацине лекме пулмарэ, – аса илет паян Надежда Рудольфовна.

Каярах аңа «Ялта» драмәри Пәрчәкан рольне выляма шанса панә. Вәл спектакльпе вара орининсем (спектакле 30–40 сын таранәх хутшәннә) Свердловск хули таранәх ситсе килнэ. Унта регионсем хушшинчи смотр-конкурс иртнэ. Чәваш Енрен орининсем кәна хутшәннә. Сүлэ сывәх мар, декорацине те, тумне те илсе каймалла – пурин те вәй-хал ситмест.

– Сакән хысқан икә спектакль хәтәрлеме тытәннәччә, темшән ёс каймарэ. Репетицисем те татәлчәс. Мулқаккассисем шәпах сав вәхәтра театра сүреме пәрахрәс. Манән та, қаспа пәччен сүреме шикленнәрен, театра пәрахма тиврә, – аса илет Надежда Иванова 15–20 сұл каярах театршән пәтәрмахлә пулнә вәхәта.

Оринин халәх театрне сүренэ ытти артист пекех, Надежда Рудольфовна та Ва-

ношин режиссера ырапа аса илет.

– Репетицисенче вәл сцена сине вылянини зал вәсәнчен пәхәтчә. «Японский бог!» тетчә те сцена патне шарт-шарт утса пыратчә, роле мәнле вылямаллине кәтаратчә. Кашни утамне кәтаратчә, вөрентетчә. Хысқан режиссерсем улшәнкаларәс, – тет вәл.

Надежда Рудольфовна Надя рольне выляма сәмәлах пулманнине калать, мәншән тесен вәл ун чухне сөмье савәрма ёлкәрнә ачаллә хәрарәм пулнә. Савәнпа та сәмрәк почталыон-хәр сәнарне каләпләсси сәмрәкләхра юлнә туйәмсене чәртсе тәратма хистәнэ.

– Спектакльти пәтәм ёс хурән патәнче пулса иртет. Роле кәрсен – пәтәмпех санла пулса иртнэ пек. Савәнпа халә те сұл сине мәлтлетсе юлакан кашни хурән спектакль сине аса илтерет, – театр пурнасра пысак вярән йышәннине паләртәт вәл.

Театрта халә вылякансем те аста вылянини калать Надежда Рудольфовна. Мал-

тан выляна артистсен ачисем, мәнүкәсем пултарулаха савәнтарни орининсене уйрәмах мәнәслантарат-мән. Людмила Родионован ашшә Всеволод Смелов та сцена сине выляна. Вячеслав Васильевән мәнүкә те сцена сине. Акә Анастасия Блинова шәпах Надежда Рудольфовнән класәнче ас пухнә иккен. Паллах учителән чүнә савәнәт.

Театра сүреме пәрахнә хысқан вәл вярәнти «Шуракәш» ушкәна сүренэ, ансамбль йышәнче чылай тәраха ситсе килнэ. Сәпла вәл, чун туртәмә пулсан, ёсрә те ёлкәретән, пушә вәхәта та усәллә ирттеретән.

– Оринин халәх театрә тепәр ёмәр пурәнпа пултарат-и? – ыйтәрә Надежда Рудольфовнәран.

– Малалла илсе каякансем пулсан, артистсем пулсан, культураңа мала хуракан куракансем пулсан, тепәр 100 сұл та пуранат. Пурәнтарччә, – терә вәл.

Н. НИКОЛАЕВА.

Медицина

Инфекци чирәсенчен сыхлать

Сак эрне медицинара Европәри иммунизаци эрни пулнине паләрчә. Эрнен тәп тәлләвә – вакцинаци инфекци чирәсене хирәс кәрешмелли чи витәмлә меслет пулнине әнлантарасси.

Прививка мән иккенне пур ашшә-амәшә те пелет, анчах та прививка пәлтәрешәнче иккәленексен те пур. Аңа әнланма пулат, мәншән тесен халәхи вәхәтра ачасене прививка тунәран тәрлә инфекци чирә сарәлмәстә, тәл пулмәстә. Сәпла 1980 сұл натуральная оспа чирне пәтерме май килнипе паләрса юлнә. Черетре – хәрләхен, полиомиелит, В гепатит тата ытти хәш-пәр чире пәтересси.

Час-час тәл пулакан инфекци чирәсене хирәс кәрешме вакцинасем шухәшласа кәларасчә. Вакцина пуррине пулах 2017 сұлта коклюш чирәпе чирлесси прививка тәвичченчи тапхәртипе танлаштарсан 180 хут чакнә, дифтерипе чирлесси – 225 хут, корь чирәпе – 2500 хут, хәрләхенпе – 15 хут.

Пур ачана та наци календарәнче па-

ләртнипе прививка тума сук. Ачана чирләнә вәхәтра прививка тума юрамасть, кәшт тәхтама тивет. Анчах та прививка туни чиртен сыхлать, е, чирләнән те, чире сәмәллән чәтса ирттерме май парать. Прививка ача сывләхәшән сиенлә мар.

Раçсәйри профилактика прививкисен наци календарәнче 12 инфекци чирәнчен прививка тәвассине паләртнә. Кунсәр пусне иммунитет дифицичәллә ачасене ятарлә прививка тәвассине те пәхса хунә. Календарьти прививкәсем хушәнәсси сине эпидемиологи лару-тәрәвә те витәм күме пултарат.

Республикәри пекех, районта та ачасене прививка тәвасси сине пысак тимләх уйрәсчә. Сакә йывәр инфекци чирәсене сарәлма памастә. Вакцинасен эффективләхә пурах, савәнпа та сывләха хавшата мар тесен вәсемпе усә курмалла.

Г. СОКОЛОВА,
Муркаш район тәп больницин
эпидемиолог врачә.

Шалти ёссен пайәнче

Пурләха кусран ан вәсәртәр

Муркаш район территориянече 9600 регистрациленә транспорт хәтәрә шутланәт. Вәсенчен пысак пайә уйрәм граждәнсен – 9100 единица.

Март уйәхәнче шалти ёссен пайне районта пураңакан пәр сын пулашу ыйтса пычә. Хәйән килә умәнче лартса хәварнә машинәран радар-детектор тата магнитола вәрланә-мән.

Полицейскисем сийәнчех оперативлә шырав меропрятийәсене пурнасласа вәрра тытса чарнә. Уголовлә ёс ма-

териаләсене суда янә.

Суркунне пур яла та транспортпа кәме май сукран нумайшә автотранспорта ял хәррине лартса хәварат. Ку вара вәрәсемшән меллә.

Савәнпа та автотранспорта, багажника яланах пите-рмелле. Машинәна сигнализаци вырнастарнә пулсан, аңа сәрлехи вәхәтра ёслеттерә. Машина салонне, уйрәмах кантәкран кураңакан вярәна, хаклә япаласем хурса ан хәварәр. Навигатор,

регистратор кураңса тәни те вәрәсене иләртет. Машинәна сәрлехи вәхәта хәрушсәр вярәна лартма май килмесен, сывәрма виртиччен аңа тухса тәресләме ан үркенәр.

Савән пекех суркунне ситнә май республикәра, халәлехе ытларах хуласенче, ача-пәча колякисене, велосипедсене вәрланә фактсем пулнә. Кун пек фактсем ытти сұлта пирән районта та пәре мар пулнә. Савәнпа та хәварән пурләха кусран ан вәсәртәр. Аслисен

ачасене те асәрхаттарса тә-малла. Подъезд аләкәсене хупса сүремеллине, велосипеда вәхәтләх хәварнә чухне те сәрапа питерма каламалла.

Пәр-пәр преступлени тума хәтәрленексенче е преступлени тәвакансене курсан сийәнчех полицие пәлтәрмелле. Сәпла кәна вәрәсене тупса ответләх тыттарма май пур.

С. ЕГОРОВ,
оперуполномоченнәй.

Прокуратураңан

Ют сын пурләхә иләртнә

Район территориянечи чылай преступление үсәрле тата пәре сакун йөркине пәсна сынсем тәвасчә. Савәнпа та вәсене вәхәтра асәрхаттарас тәләшпе право йөркине сыхлакан органсемпе танах профилактика канашәсен, общественносән та тачә ёслемелле.

Уголовлә пәр ёсе тишкерер. Хорнуй яләнчи Сергей Степанова маларах та Муркаш район сучән приговорәпе пәре кәна мар айәпланә. Сәпах та сәмрәк арсын тәрес пәтәмлету тума пултарайман, малтанки айәплав тапхәрне вәсличчене тепәр преступлени тунә.

Преступлени сәпларах пулса иртнә. Степанов каланә тәраҳ, кәркуннехи пәр кун ялти пәлешән пүртнә кәнә те сәтел сине эрех савәчәпе апат-симәс курнә, хуҗисем сывәрнә.

Пәр пәлешә ёслекенскер, савәнпа та сәмрәк арсын ун сүмәнче телефонпа укса пулма пултарасса чухланә. Степановән вара вәл вәхәтра телефон та, укса та пулман. Яланләх ёс вярәнә сукскер, үсәр кил хуҗи хәйән пурләхне сыхлама пултарайманнипе усә курса, кәсийинчен SAMSUNG GT-E1080 маркәллә сотовай телефон тата 700 тенкә укса кәларса илнә. Юсәр арсын унән кәсийине такам ухтарнине сиснә-ха, анчах та пуҗне йәтса пәхма вара вәй-халә ситеймен, савна май Степанова чәрмантаракан пулман.

Вәрә ёснә әнәслә вәсәнә арсын урама тухсан сим-картине кәларса пәрахнә та хәйәнне лартнә, уксипе симәс туяннә. Вәрланә телефонпа пәр уйәха яхән усә курнә. Акә пәррехинче телефон хуҗиле тәл пулнә та сав вәхәтра Степанов патне шәнкәравлакан тупәннә. Паллах, кәсәрен телефона кәларса калаҗма тивнә. Пурләх хуҗи вара хәйән телефонне сийәнчех палласа илнә. Степанов аңа телефона тытса пәхма панә пулин те, каялла илнә, аңа Мускавра туяннине пәлтәрнә. Сәпах та вәхәт иртсен хәйән айәпне йышәннә, вәрланә япаласене каялла тавәрсан панә.

Сәмрәк арсын РФ УК 158 статья 2 пайән «г» пунктәнче паләртнә йөркене пәсна. Суд ларәвәнче вәл хәйән айәпне туллин йышәнчә, пулни-иртнишән үкәнчә. Йөркене пәсна сынна вярәнәтә япәх енчен хакләсчә, савән пекех ирәкрән хәтарнә сәрте те. Суд ларәвә преступлени тунә сыннән кәсән сұлхи ачасем пуррине, преступление усма пулашнине, вәл маларах йывәр преступлени тунине тата ытти саманта шута илчә.

Ю. СЕМЕНОВ,
район прокурорән сүмә.

Асәрхаттару

Пулла вәлтапа кәна тытмалла

Апрелән 18-мәшәнчен пусласа июнән 10-мәшәччен Чәваш Республикин территориянече пула тытас йөркене хәшпәр чикәлевсем кәртнә. Вәсем Раçсәй Ял хуҗаләх министрствин 2014 сұлхи ноябрән 18-мәшәнчи 453 номерлә «Об утверждении правил рыболовства для волжско-каспийского рыбохозяйственного бассейна» хушәвәпе киләшсе тәрасчә.

Хушупа киләшүллән сак вәхәтра пулла вәлтапа сәранран кәна тытма юрат. Ле-ска сине икә вәлта йәппинчен ытла пулмалла мар. Пула тытмалли урәх хәтәрпе, япаласемпе, сәрекепе, кимәпе усә курма юрамасть.

Асәннә тапхәрта пула тытмалли йөркене пәсна сынсене Раçсәй Федерацийән Административлә право нормисене пәснин кодексән 8.37 статийн 2 пайәнче пәхса хунипе е Раçсәй Федерацийән Уголовлә кодексән 256 статийнче пәхса хунипе киләшүллән айәпласчә. Савәнпа та саккуна, йөркене пәхәнмаллине шута илмелле.

Д. ГРИГОРЬЕВ,
шалти ёссен райони пайән
участковайсен уйрәмән пусләхә.

Тёпелте

Макарон усси

Специалистсем сирёплетнё тарăх макарон ұт хушма пулашаты тени суя сáмах сёс. Мёншён тесен сáк сáмёсре сусем пачах та сук (1-1,5 процента яхán сёс) темелле. Белоксен виши те аш-ка-кайринчен икё хут сахалрах.

Пётёмёшле илсен макарон питё сáмáл продукт. Ана пирён организм лайáх йышánат. Угледосемпе крахмал хисепё нумайран унán энерги пахалáхё пысáк.

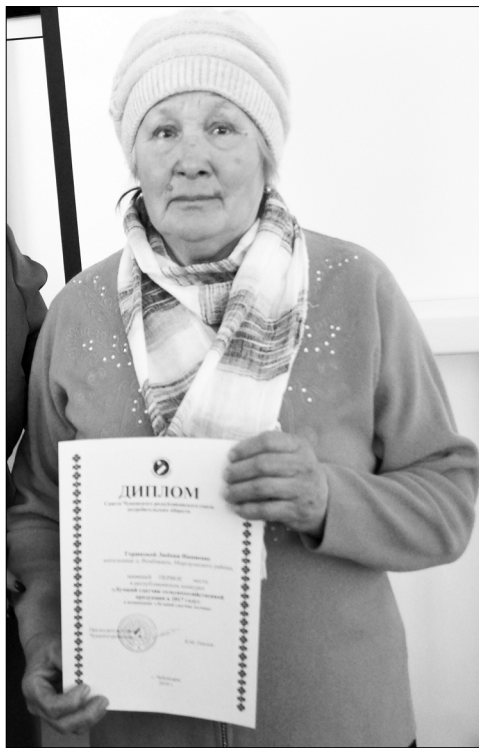
В. ГРИГОРЬЕВА,
участок терапевчё.

Кил тата хушма хушалах

«Манán райпо» конкурс

Пулашу чánнипех хавхалантарать

Райпора ёсленё сұлсенче эфир мáшáрáмла – яланах стройкара ёсленё Михаил Андреевичпа – атте-аннен ёсне малалла тáсса хамáран килти хушма хушалаха сúnме памарáмáр, ачамáрсен пурнáснe те сáк юратáва хыврáмáр. Хамáр тáрáшнине, ачамáрсем пулашнине ёне-вылáх валли сұллен утине те ытлá-ситлё туса илме тáрáшрáмáр, пахча сáмёснe те яланах хёл кáсмáлáх янтáларáмáр, аш-какайёпе сёт-турáхё те пирён килти хушма хушалахра хамáр тáрáшнине туса илнёскерсемех.

Райпола йёркеленнё туслá хутшáну тивёслё канáва тухсан та манáсмарё. Килти хушма хушалахра ёнесем темисе пуç тытма пуçласан, сёт сугас ыйту ума тухрё. Сакáнта Мán Сентёр райповё каллех пулашу алли тáсса пачё: Воупá-кассинче пурáнакан ытти сёмёпе пёрле эфир те сётне сáватпáр та Мán Сентёр райповё урлá патшалáха сугатпáр. Килти хушма хушалахра 1 гектар сёр пурри тата 5 гектар сёр арендáна илни хамáран ёссене тухáслá та тупáшлá йёркелесе пыма пулашаты.

Ачасемпе мánуксем пёрле пулнине

2018 сұлта эфир хамáр килти хушма хушалахран Мán Сентёр райпоне 16,5 тонна сёт сугатпáр. Ёслесен тупáш пулнине анланса илсе, пёлтёрпе висём сұл вара килти хушма хушалахра сёт туса илессине 23 тоннáран та ирттертёмёр. Мán Сентёр райповён сёт пуçтаракан автомашинасем куллен урама пырса сёт туянса кáй-нáран тата ачасем юнашар пулнáран ыра ёмётпе ёслес те ёслес килет.

Район хасачёпе Чáвашпотребсоюз правленийё «Манán райпо» конкурс ирттернине пёлсен, Мán Сентёр райповё пирён пурнáсра епле вырán йышáннине сырсах пёлтерес терём. Сётне вáхáтра пуçтарнине пёрлех ялти магазина ял сыннине кирлё пур тавара та вáхáтра кáрсек килсе тánáран, Мán Сентёр райповё пирки сирёплетсех «Манán райпо» тесе калас килет. Райпо паян та малалла аталанни, хáйён ёсне ял сыннисем майлá йёркелесе пыни, сёнёлёхсенчен пáранса тáманни хам райпора ёсленё сұлсем ахаль иртменни пирки калассё. Яланах сапла пултáрччё.

Л. ГОРШКОВА.

Вомпáкасси ялё.

Сад-пахчáсáн уйáх календарё

Якур кунё чёкеспе туслá

Су уйáхё пан улмисемпе чие йывáссисем шап-шурá сёскере пулнине илемлё. «Су уйáхё тавралáха илемлетет те сұллана хánана чёнет», – шахвáртать халáх сáмахлáхё сурхи илемпе туллин киленме чёнсе. Хёл сиввисемпе сурхи йёпе-сапа иртнё май, сёр ёсчненё ака-сухана тухаты, ситес хёл хырáймё пирки шутлама пуçлаты.

Килти хушма хушалахра сад-пахча ёрчетекеншён те ларса канма вáхáт сук кунсем. Сёр улми лартнине пёрлех йáрансене хатёрлесе ситерессе те паян пурнáсламалли ёс. Улма-сырла йывáссисене сáтáрсáсенчен хутёлессипе те хальтерехех санá тавáрса ёслемелле.

Асáннá уйáхра сёмёрт сивви час-час пулакан пулám. Савáнна та ку вáхáтра сывлáш температурине сáнасах тáмалла. Кирлё пулсан садра вучахсем чёртсе улма-сырла йывáссисене сивё тивесрен тётём виткёч тавассипе тáрáшмалла. Мёншён тесен сурхи сивёсем улма-сырла йывáссисен малтанхи чечекёсене амантáссё. Вёсем вара чи шултра та пулáхлá сáмёс параканнисем шутланассё.

Йáрансем сине кишёр, кáшман, сáрáк, редис акатпáр, севок-сухан лартатпáр. Теплицáсене томат, пáрáс, хáяр, сельдерей, эмел курáкёсен вáррисене акатпáр е куçарса лартатпáр. Сёр улми лартма та вáхáт ситсе пыраты.

Ку уйáх пирки халáхра сапла каланисем пур: су уйáхё сумáрлá пулни – авáн уйáхё типё килессе; йёпе-сапаллá су уйáхне типё сёртме ылмаштараты; су уйáхё сивё тани – сұлталáк сáкарлá пуласса.

Халё хамáр вулакансене сад-пахчáсáн су уйáхнечи ёсё-хёлёпе тёлпёнрех паллаштаратпáр.

Су уйáхен 1 – 2-мёшесем. Сёр улми вáрлáхне, сурхи ыхрапа севок-сухана áшá пұлёме кáларса хурáр. Пахчари йывáссемпе тёмсен тураттисене касса иртме тáхтáр. Пахча сáмёс культурисене татса-касса ан кёскетёр. Ир пулакан пáрáс, физалис, ка-

бачок, хáяр, кавáн йышши культурасен вáрлáхне калчалáх тата кукуруза акáр. Пáрáспа томат калчисене теплицáсене куçарса лартма юраты.

Су уйáхен 3 – 4-мёшесем. Пахча сáмёс акма-лартма ытлá-ситлё сёр хатёрлёр. Шáтнá калчасене сайралатáр. Сум курáкёпе тата чир-чёрпе кёрешёр, хушалах ёсёсем пурнáслáр. Редис, дайкон, сұллахи сáрáк акáр, ир пулакан сёр улми лартáр. Сáк кунсенче акнá курáк тикёс шáтаты. Улмуçси, груша, чие йывáсси, слива, ирга, жимолость лартáр. Роза лартма та вáхáтлá.

Су уйáхен 5 – 6-мёшесем. Садра улмуçси, груша, чие йывáсси, слива, ирга, жимолость лартассипе малалла ёслёр. Сёр сырлине лартма тата вёсен йáранёсене кáпклатма, сумран иртме юраты. Сырла тёммисене куçарса лартма меллё кунсем. Минераллá удобренипе апатлантарни те хáвáршáнах усáллá пулё. Сáк кунсенче лартнá йывáссем лайáх чёрёлессё. Савáнна та кил-сурт таврашёнче пахчáсэсене чёрё карта йёркелесе уйрáмах юрáхлá вáхáт.

Су уйáхен 7 – 9-мёшесем. Акма-лартма мелсёр кунсем. Улма-сырла йывáссисене чир-чёртен тата сáтáрсáсенчен хутёлессипе им-сам пёрёхёр. Пахча культурисен акмалли вáрлáхёсене ислетсе хумалла. Усá сёр сине фасоль, пáрáс, чечевица акма юраты. Áшша юратакан пахча сáмёс калчисене – пáрáс, помидор, баклажан т. ыт. те – теплицáна кáларса лартáр. Йáран сине тутлá шаршáллá курáксем акма меллё. Уйáх календарёпе килёшүүлён сырла тёммисене, жимолость, роза чечекёсене лартма юраты. Сáк кунсенче пахчари курáк сине минераллá удобрени сапáр.

Су уйáхен 10 – 11-мёшесем. Ку вáхáтра садри йывáссемпе сырла тёммисене тураттисене иртмессё. Пахча сáмёс улма-сырла йывáссисене тислёк шивёпе шáварни усáллá. Пёр шикленмесёрех фасоль,

пáрса тата пáрса йышши культурасем акма пултаратáр. Сад-пахча малашлáхёпе пурáнатáр пулсан хáмла сырли, хурлáхан, йёплё хурлáхан (крыжовник), пилеш тата розáсем лартни юрáхлá. Тислёк хурса йáрансене тарán кáпклатма тáрáшáр.

Су уйáхен 12 – 13-мёшесем. Йáрансем валли сёр хатёрлемелле. Шáтнá калчасене сайралатмалла. Сáтáрсáсемпе кёрешсе им-сам пёрёхмелле. Улма-сырла йывáссисене апатлантарма тáрáшáр. Шáрáха тусёмлё чечексене акмалла, явáнса усекен усен-тáран лартмалла. Сáк кунсенче лартнá йывáссем лайáх чёрёлессё. Ку вáхáтра пухнá эмел курáкёсен усси пысáк.

Су уйáхен 14 – 17-мёшесем. Сёр сырлине лартма тата вёсен йáранёсене кáпклатма, сумран иртме юраты. Садра нимён те лартма тата куçарса лартма сёнú сук. Минераллá удобренисемпе апатлантарни меллё. Сад-пахчари улма-сырла йывáссисен хунавёсене иртёр. Юр айёнчен тухнá сáп-сапа пуçтарса сунтарáр.

Су уйáхен 18-мёшё. Сад-пахча ёсёнче ку вáхáт пёр талáк сёс йышáннáран пурнáсламалли ёсене тёлплё шулласа тавáр. Сёр синче ёсленипе, хушалах ёсёсене пурнáсланипе, сум курáкпа тата сáтáрсáсемпе кёрешнине пёрлех улма-сырла йывáссисене чир-чёртен тата сáтáрсáсенчен им-сампа пёрёхёр. Мán хáярна кабачок, хáяр вáррисене шуттерме хурáр. Фасольпе пáрса акáр. Улма-сырла йывáссисен хунавёсене лартáр.

Су уйáхен 19 – 20-мёшесем. Акма-лартма, куçарса лартма, кирлё мар туратсемпе усен-тáрана касма-иртме тáхтáр. Йáрансене кáпклатáр, калчасене сайралатáр, пахчана сáп-сапран тасатáр. Маларах акнá-лартнá калчасене шáварни, минераллá удобренипе апатлантарни юрáхлá. Виноград хунавне лартни вырáнлá.

Пёлес тенёччё

Севок сухана шутермелле-и?

Кёсех пахчара сурхи ёссем пуçланёс. Кил хуши арáмёсем йáрансем тума, пахча сáмёс акма-лартма пуçанёс. Манán пёр ыйту пур: севок сухана йáран сине лартиччен шутермелле-и?

А. САВЕЛЬЕВ.

Вулавсá ыйтáвёпе А. СЕМЕНОВ агроном-пахчáсáна паллаштарáмáр. Вáл сапла хурав пачё:

– Севок сухана лартас умён шутерни áна лайáх шáтса тухма, сáтáрсáсенчен вáхáтра дезинфекцилеме, сирёп тымар яма пулашаты. Савáнна та áна лартас умён шутерме пахча сáмёс валли усá куракан комплекслá удобренипе усá курни лайáх (10 л шыва 1 апат кашáкё удобрени). Сухана хатёр шёвекре 8 – 10 сехет тытмалла.

Тёл тáшман – сухан шáни. Áна хирёс кёрешмелли чи лайáх мел – тавар. Севочка лартиччен тавар шёвекёнче тытмалла. Кун пек тусан шáна усен-тáран сине лармасть, сáмартине те хываймасть. Сапла вара пахча сáмёс те сáтáр кáреймест.

Чир-чёртен сыхланма вáрлáха пáхáр купоросён шёвекёнче 10 – 15 минут шутермелле: 10 л шыва 1 чай кашáкё. Марганцовкán вáйсáр шёвекё те аван. Сáкна манса ан кáйáр: суререх асáннá мелсенчен пёринпе усá курни те ситёлёклё. Енчен те сухана тавар шывёнче (сур витрене 1 кг тавар) 2 сехет тытсан купорос е марганцовка кирлё те мар. Тавар усен-тáрана сухан шáнинчен, чир-чёртен сыхлаты.

Шутерес умён вáрлáха суйламалла, хáйпáнакан хуппичен тасатмалла. Анчахрах шáтма пуçланá сухан пуçёсене пáрахаçламалла е йáран сине уйрáм ретпе ятарлá лаптáка лартмалла. Вáл сире ешёл сáмёслёх ситёнтерсе усá курма сёс юраты.

Усáллá та тутлá су

Чылайáшё сутлáхра рыжик сáвё пурине асáрханá пулё. Áна шáпкан ятлá усен-тáранан тавáссё, вáл усáллá та тутлá. Вáл пёр сұл усекен усен-тáран, чечекё сáрá, туни сұллё.

Су кислотни шáине илес пулсан, ку сáмёсё йётён сáвёпе танлаштарассё. Унán сиплёхне туяс тесен, тухтáрсем áна кунне пёр апат кашáкё чухлё сáме сёнессё, ачасене пёр чай кашáкё чухлё пани те ситёлёклё. Ирхине, апатланиччен, сáни усáллáрах. Пёр сиплев курсё 2 – 3 уйáх шутланаты. Тасатман су тасатнинчен усáллáрах.

Су тёрлё витаминна пуян пулнине организм сирёплетме, тёрлё чире сáмáллатма пулашаты: пуç мими, чёрепе сосуд системин ёсёсене вáйлататы, мышцáсен ёсне лайáхлататы, суставсене сирёплетет, ұт-тир ватáлассине чакараты, А витамин шáлла шáнá-сыпáна тёрёс йёркеленме пулашаты, куç куракси сине ыра витём кáрет.

Су хлорофилла, фитостеролла, фосфолипидла пуян. Фосфолипид пёвер ёсне лайáхлататы, ват хутаçсин ёсне йёркелет. Хлорофилл гемоглобин шáине устерет, сывлав, эндокрин системисен ёсне шáйлаштараты. Фитостеролл гормон балансе йёркелет, простатитпа аденомáран сыхлаты.

Сáк супа тáтáшах усá курсан артери пусáмё йёркеленет, холестерин шáйё чакаты, иммунитет усет, апат хутаçсинчи сурансене сиплеме пулашаты. Сáк продуктпа сурансене те сёрме сёнессё, сáкá ұт-тир чирёсенчен те хáтараты.

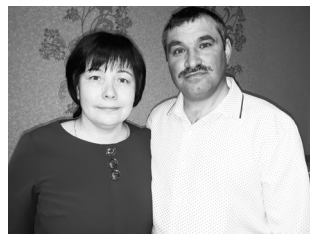
Сáк сáмёс минераллá веществосемпе пуян, уйрáмах унра магни шáйё пысáк. Áна сáе юлнá хёрарáмсене те, ачасене те сáме сёнессё. Анчах та вáл питех те пысáк калориллё (100 грамм пуçне 900-е яхán кКал) пулнине шута илмелле.

Супа апат-сáмёс хатёрленё сёрте кáна мар, косметологи тёлёшпе те анлán усá кураçсё. Илемлё сáн-питлё пулас текеңсем валли вара тасатнá су лайáхрах.

Саламлатпәр

Хисепләр те хисеплэ, ылтән-кәмелтен те хакларах, хёвелтен те ашаарах, сёр синчи чи юратна сывнәмәрсене – Катъкас яләнче пурәнәкан **Маргарита Васильевна Пимен Витальевич МАТВЕЕВСЕНЕ**

семье саварни 25 сұл ситнэ ятпа чун-чөререн саламлатпәр. Сире малтанах сиреп сывлэх, аңа-су, чаваш сурпанэ пек вәрәм ёмөр, телей сунатпәр. Эсир пурри – пирён телей, саванәс, пуянлэх. Тавах сире ыра кәмәләршән, чун ашшине пире парнеленешән. Пире савантарса пурәнма Турри вай-хават патәр сире.

Саламлаканәсем: херәсем, Фланговсем, таванәсем.

Катъкас яләнче пурәнәкан хакларан та хакла **Маргарита Васильевна Пимен Витальевич МАТВЕЕВСЕНЕ** кәмел туй

ячепе чун-чөререн саламлатпәр. Сиреп сывлэх, вәрәм кун-сул, телейпе саванәс сунатпәр. Мән ёмәтленни пурнаса керсе пытар, хуйхә-суйхә сиреп сума ан сывпәстәр. Тавах сире пирәнпе

пәрле тусла пурәннишән.

Салампа: куршисем, сывах юлташәсем.

Такси «СЕРЕГА». Единый номер 8-927-667-37-93; 8-927-667-37-05 для заказа такси (Моргауши, Москакасы, Б. Сундырь). Приглашаем водителей с личным авто для работы в такси. **ТРЕБУЮТСЯ ДИСПЕТЧЕРЫ В КОНТАКТ - ЦЕНТР.** Тел. 8-927-667-37-67. 1-5.

Продаю трехкомн. квартиру в с. Моргауши пл. 65,7 кв.м., индивид. отопление. Рядом садик, магазины, остановка. Тел. 8-927-862-27-47. 1-3.

Закупаю коров, бычков. Тел. 8-965-688-01-77. 2-10

Пёр сұл тата нумай сұл үсекен вәрләхсем сунатпәр: селә, пәрса, вика, костер, люцерна, клевер, выльах кашманә, севок, кишёр т.ыт.те. Саван пекех сәмарта тавакан чәхсем, бройлер, кәркка, мулард пирёнтен туянма пултаратәр. Тел. 8-906-130-82-51 3-5.

Ремонт телевизоров, сотовых телефонов, стиральных машин (с выездом на дом), установка спутниковых, цифровых антенн. Адрес: с. Моргауши, здание «Сельхозтехники». Тел. 8-903-063-35-38. 2-3.

Продаю кур-несушек, кур-молодняк: красных, серых и черных с доставкой. Тел. 8-909-300-08-18. 9-10.

Монтаж систем отопления, водоснабжения и канализаций; установка сэндвич дымоходов и вентиляций; сверление отверстий алмазной коронкой (материал – бетон, кирпич, дерево). Продажа и обслуживание: Вахи, Siberia и т.д. Тел. 8-937-010-02-30. 4-10.

Куплю старые подушки, перину, пух гусиный, утиный. Тел. 8-999-609-50-32. 3-3.

СХПК ПЗ им. Е. Андреева реализует зерно со склада с 1 апреля: ячмень – 6 руб, пшеница – 7 руб, ЭКД – 20 руб. С доставкой: ячмень – 7 руб, пшеница – 8 руб. Звонить: 62-1-97, 8-937-012-58-80, 8-937-012-51-31, 8-937-012-73-75. 17-26.

Бетон, раствор от производителя. Тел. 8-967-790-61-16. 1-14.

ТЕПЛИЦЫ. Тел. 8-937-372-99-93, 8-919-674-72-73. 4-10.

КИРПИЧ полнотелый, пустотелый. БЛОКИ КЕРАМЗИТОБЕТОННЫЕ заводские. Доставка. Тел. 8-905-345-02-08. 6-10.

Заборы, ворота, навесы, палисады самых разных видов из профнастила, евроштакетника, сетки-рабицы. Надежно, быстро, дешево. Тел. 8-937-942-87-85. 2-10.

Объявления / Пёлтерүсем

Продаю картофель мелкий, семенной, солому в рулонах, ячмень, пшеницу. Есть доставка. Тел. 8-961-338-21-08. 5-5.

Куплю скотину: бычков, коров, телок, молодняк; вынужденный забой. Тел. 8-961-346-19-79. 13-13.

Продаю ЖОМ свекольный (гранулированный) в мешках по 30 кг, сено в тюках и рулонах. Возможна доставка. Тел. 8-987-660-83-82. 3-3.

Выльахсем хакла хакпа пустаратпәр: ёне, вәкәр тата кирленә выльахсем илетпәр. Тел. 8-919-974-46-14. 8-10.

ТЕПЛИЦЫ ОТ ПРОИЗВОДИТЕЛЯ: высокое качество, гарантия. Банные печи, беседки, козырьки, навесы, кованые ворота и заборы. Услуги плазменной резки ЧПУ. Адрес: с. Моргауши, ул. Заводская, д. 14. Тел.: 8-937-390-73-51, 8-919-655-21-51. 7-10.

Продаю кирпичи всех видов; керамзитобетонные блоки; песок; гравмассу; керамзит; половняк красного кирпича. Доставка. Разгрузка манипулятором. Тел. 8-903-358-20-97, 8(8352)44-20-97. 1-18.

Требуются на работу в Нижегородскую область (г. Рыбково): трактористы, сварщики, разнорабочие. Тел. 8-908-728-54-74 (Павел), 8-908-728-54-73 (Алексей). 1-6.

Установим вытяжные зонты, вентиляционные трубы и утеплим их, а также котельные трубы и обложим их жстью. Тел. 8-965-685-99-02. Юрий.

Ёне, вәкәр, пәру, сурах туянатәп. Тел. 8-905-343-60-63. 1-10.

Пёрре пәруланә хура-шурә төслә сәтлә ёне сунатпәр. Тел. 8-960-301-04-53.

Романовски әратлә сурах путекәпе (1 уйах) сунатпәр. Тел. 8-937-950-74-27, 8-937-959-49-97.

5 пәруланә хура-шурә төслә ёне сунатпәр. Тел. 8-905-028-89-74. 2-2

Продаю сено, солому в тюках и рулонах. Тел. 8-927-665-88-82. 9-10

Доставка. Гравмасса, Песок, Керамзит, Бой кирпича, Щебень, Конский навоз. Недорого. Тел. 8-906-380-12-36 4-10

Выполним строительные работы по устройству фундамента, кладки, кровли, отделочные работы. Гарантия качества и надежности. Работаем с бюджетными и частными организациями. Тел. 8-906-135-98-98, 8-937-374-09-96. 2-2.

Новые ДИВАНЫ от производителя от 4500 руб. Более 50 моделей в наличии. Доставка по району, рассрочка без процентов. Тел. 8-917-078-90-17. 1-2.

Продается пятистенный кирпичный дом пл.55 кв.м с надворными постройками, с газовым отоплением, в дер. Верхние Олгаши. При доме 0,40 га земли и поле 0,60 га. Тел. 8-960-300-03-89.

Продается однокомн. квартира пл. 36,3 кв. м по ул. Ленина за 1050000 руб. Возможен торг. Тел. 8-927-855-93-85.

Тюкланә утә васкавлә сунатәп. Хакла мар. Тел. 8-906-385-43-33.

7 пәруланә хөрлә төслә ёне пәчәк вәкәрәпә пәрле сунатәп. Тел. 8-908-308-09-13.

8 пәруланә хура-шурә ёне сунатпәр. 25 литр таран сәт парать. Тел. 8-937-374-58-62.

Продаю комнату пл. 18 кв.м в юго-западном районе г. Чебоксары. Тел. 8-906-384-18-80.

Пёрре пәруланә хура-шурә төслә ёне сунатәп. Тел. 8-967-791-59-73.

Тюкланә утә сунатпәр. Тел. 8-927-847-20-55.

Продается сено 2017 года, хорошего качества. Тел. 8-906-380-55-54.

Шурә-хөрлә төслә ёнен 3 уйахри тына пәрушне сунатпәр. Тел. 8-962-600-03-99.

5 пәруланә хөрлә-шурә ёне сунатәп. Тел. 8-953-899-40-15.

Пособи

Виçсәмеш ачашән

Чаваш Республикин Пусләхән Указәпе килешүллән 2017 сұлхи ноябрән 1-мешәнчен тытанса сәмьери виçсәмеш (е хысәнхи) ачашән пособи пама тытәнинне вулакансем пеләсчә ёнтә.

Сак пособи регионти пурәнмалли минимуппа танлашаты. Аңа 2016 сұлхи декабрән 31-мешә хысән сурална ачәсемшән вәл 3 сұла ситиччен парасчә.

Апрелән 24-мешә төлне Муркаш районәчи социаллә хүтлэх пайне пособие тивәсәс ыйтупа пурә 59 сәмье заявленипе тухна. Сұлталәк пусланнәранпа районта виçсәмеш е хысәнхи ача пурә 35 сурална. Заявлени йышәнәсси малалла пираты.

В. АНИКИНА, социаллә хүтлэх пайен ертүси.

Уяв күнәсенче

Мунчана, парикмахерские – тўлевсёр

Район администрацийә апрелән 25-мешәнче хушу кәларна. Сәнтәру уявне хатәренсе ирттерәсин ес планәпе килешүллән майән 4 – 10-мешәсенче районти йәла ыйтәвәсене тивәсәтерекен предприятисенче Аслә Отечественнай вәрсә участникәсәмпә инваличәсене тата тыл есчәненсене мунча тўлевсёр кәртәссине тата сұс тўлевсёр кастарассине йәркәлеме сәннә.

Ветерансем валли – уса алаксен күнәсем

Майән 3–4-мешәсенче Муркашри район төп больницы уса алаксен күнәсене ирттерет. Больницәран пелтернә тарәх, ку хутәненсе – Таван сәршывән Аслә вәрсин ветеранәсем, ветерансен тәләх арәмәсем тата тыл есчәненсә валли.

Уса алаксен күнәсем больницән пур структура подразделенийәнче те пулачсә. Унта хутшәнакансем пурте кирлә төрәсләв ирттерте, консультация илме пултарасчә. Савән пекех вәсене төрлә чир-чәре асәрхаттарасси пирки каласа кәтарасчә, сывләха упралалли меслетсене аса илтерәсчә.

Майән 3-мешәнче, сәмахан, район больницын поликлиникинче, 6-меш пүләмре, «вәрәм ёмөр шулә» есчәлет. 14.00 сәхетре пусланәкан йышәнәва район терапевчә В. Григорьевә ирттерә.

Ёсләсчә тата канаçсә

Медицина учреждениәсем

Апрелән 28-мешә – ёс күнә.

Апрелән 29-мешә – кану күнә.

Апрелән 30-мешә – шәмәткун графикәпе.

Майән 1-мешә – уяв кану күнә.

Майән 2-мешә – кану күнә.

Майән 9-мешә – уяв кану күнә.

Почта уйрәмәсем

Апрелән 28 тата 30-мешәсем – ёс күнәсем.

Апрелән 29-мешә – кану күнә.

Майән 1 тата 9-мешәсем – уяв кану күнәсем.

Майән 2-мешә – вырсарникун графикәпе.

Майән 3-мешә – ёс күнә.

Майән 8-мешә – 1 сәхет кәскерех ёс күнә.

Майән 10-мешә – ёс күнә.

Уважаемые покупатели! Моргаушское райпо приносит свои извинения за временные неудобства в связи со строительными работами магазина «Центральный» и аптеки, расположенных по адресу: с. Моргауши, ул. Мира, д. 3. Ближайшая аптека Моргаушского райпо находится по адресу: с. Моргауши, ул. 50 лет Октября, д. 4.

Продаю жилой дом с надворными постройками в с. Большое Карачкино. Тел. 8-906-135-87-34.

Мартра пәрремеш пәруланә сумалли ёне сунатпәр. Тел. 8-987-678-94-36.

ТЕПЛИЦЫ качественные, по низким ценам и с гарантией. Готовые теплицы: 3х4, 3х6, 3х8. Тел. 8-952-020-07-51. 1-2.

Программа Национального телевидения Чувашии с 30 апреля по 6 мая 2018 г.

Понедельник, 30 апреля	30	03.30 «НаоБУМ» (12+)
06.00 «Ибрагим Аганин» (16+)		Пятница, 04 мая
07.00, 14.00 «Отличные студенты» (12+)		06.00 «Республика».
07.30 «Вунә негр ачи» Чавашла кусарна фильм (12+)		06.30 «Республика».
10.30 «Юрә - халәх чүнә». Концерт (12+)		07.00, 13.40 «Комфортный город» (12+)
13.00 «Мой новый друг» (12+)		07.30, 15.05, 2.30 «Я люблю Чувашию» (0+)
13.05, 13.40 «И в шутку, и всерьез» (6+)		08.00, 20.30, 3.30 «След в истории» (12+)
13.30 «Сделано в Чувашии» (12+)		08.30, 14.30, 1.30 «Эх, юррәм, янәра!» (12+)
14.30 «День перемен» (12+)		09.00, 13.05 «И в шутку, и всерьез» (6+)
15.00, 2.30 «Я люблю Чувашию» (0+)		09.30, 1.30, 14.00 «НаоБУМ» (12+)
15.30 «Жемчужинки Чувашии». Концерт (12+)		10.00, 15.40 «Каллех пәлпә». Шоу-концерт (16+)
18.00, 0.30 «Дон Жуан — юрату шанчәкне сухатнаскер». Драма (12+)		13.00 «Республика».
20.00 «Эс манән сывләш». Аида Великова концерчә (16+)		13.30 «Республика».
23.00 «Мысли вслух» (12+)		15.00 «Республика».
00.00 «НаоБУМ» (12+)		15.30 «Республика».
03.00 «Григорий Федоров. 10 сул асам тәнчинчә» (12+)		Информационная программа (12+)
		18.00, 2.00 «Республика в деталях» (12+)
		18.30, 23.00 «Эрне». Хыпарсен тишкәрәвә (12+)
		19.30 «Республика».
		Информационная программа (12+)
		20.00, 3.00 «Шок-шоу» (6+)
		21.00, 0.30, 4.00 «Туй икерчи». Камит (16+)
		00.00 «Республика».
		Информационная программа (12+)
		Суббота, 05 мая
		06.00 «Эрне». Хыпарсен тишкәрәвә (12+)
		07.00 «Республика».
		Информационная программа (12+)
		07.30 «Шок-шоу» (6+)
		08.00, 14.00 «След в истории» (12+)
		08.30 «НаоБУМ» (12+)
		09.00 «Республика в деталях» (12+)
		09.30 «Я люблю Чувашию» (0+)
		10.00 «Туй икерчи». Камит (16+)
		12.30 «Эх, юррәм, янәра!» (12+)
		13.00 «И в шутку, и всерьез» (6+)
		13.30 «Бухты-бархаты» (6+)
		14.30 «Танцевальный феерверк» (0+)
		16.00, 1.00 «Юратсан юрлас килет». Камит (12+)
		18.00 «Отличные студенты» (12+)
		18.30 «Мир без войны» (0+)
		19.00 «Законодатели» (12+)
		19.30 «Комфортный город» (12+)
		20.00 «Ыра кәмәлла» (12+)
		20.30, 3.00 «Этемлэх управси Анне». Алина Савельева концерчә (12+)
		23.00 «Вармана юлнә самракләх». Драма (12+)
		Воскресенье, 06 мая
		06.00 «Танцевальный феерверк» (0+)
		07.00 «Вармана юлнә самракләх». Драма (12+)
		09.00 «Эрне». Хыпарсен тишкәрәвә (12+)
		10.00 «Ыра кәмәлла» (12+)
		10.30 «Республика».
		Информационная программа (12+)
		11.00 «Законодатели» (12+)
		11.30, 22.30 «Комфортный город» (6+)
		12.00 «Юратсан юрлас килет». Камит (12+)
		14.00, 22.00 «След в истории» (12+)
		14.30 «Пәрре, иккә-хуйхә инкә мар». Чавашла кусарна фильм (12+)
		16.00 «Литература тәпелә» (12+)
		16.30 «Ылтән сүпсәрен» (12+)
		17.00, 4.00 «Ах, чәре, чәрем!» Алексей Шадриков концерчә (12+)
		18.30 «Мой новый друг» (12+)
		18.40 «Сделано в Чувашии» (12+)
		19.00 «Стекланный дом» (12+)
		19.30 «Хәрәрамсен уявә ячәпә!» Стас Владимиров концерчә (12+)
		23.00 «Ашшан тав таватәп». В. Клементьев (6+)
		01.00 «Преступление и наказание». Спектакль (16+)

ТАВ ТАВАТПӘР

Йуçкасси ял тарәхәнчи Вәрманкассинче пурәннә Егор Григорьевич Григорьевә юлашки сұла асатма пуләншән, йывәр хуйха пирәнпе пайланшән таванәсенә, күршәсене тата ял-йыша, унта пынә мәнпур сынна чөререн тав сәмахә калатпәр.

Мәшәрә, сывах таванәсем.

Телепрограмма

с 30 апреля по 6 мая 2018 года

ПОНЕДЕЛЬНИК, 30.04

ПЕРВЫЙ

5.10 «Контрольная закупка» 16+
 6.00, 10.00, 12.00 Новости 16+
 6.10 «Ералаш» 0+
 6.25 X/ф «Легкая жизнь» 12+
 8.15 X/ф «Женитьба Бальзамина» 16+
 10.15 «Георгий Вицин. «Чей туфля?» 16+
 11.15 «Смак» 12+
 12.15 «Теория заговора» 16+
 13.10 «Маргарита Назарова. Женщина в клетке» 12+
 14.10 X/ф «Полосатый рейс» 12+
 15.55 Премьера. Лев Лещенко представляет: юбилейный концерт Олега Иванова 16+
 18.00 Вечерние новости 16+
 18.15 «Кто хочет стать миллионером?» 16+
 19.50 «Пусть говорят» 16+
 21.00 «Время» 16+
 21.20 Т/с «По законам военного времени» 12+
 23.20 Т/с «Спящие» 16+
 1.25 X/ф «Линкольн» 12+
 4.10 «Модный приговор» 16+

РОССИЯ

5.40 Т/с «Варенька. И в горе, и в радости» 12+
 9.35 «Аншлаг и Компания» 16+
 11.50, 14.20 Т/с «Жемчуга» 12+
 14.00, 20.00 Вести 16+
 18.00 «Привет, Андрей! Вечернее шоу Андрея Малахова» 16+
 21.00 Т/с «Сын моего отца» 12+
 0.40 Т/с «Сердце матери» 12+
 2.40 Т/с «Заяц, жаренный по-берлински» 12+

НТВ

5.00 «Их нравы» 0+
 5.30 X/ф «Добро пожаловать, или Посторонним вход воспрещен» 0
 6.45, 8.15 X/ф «След тигра» 16+
 8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня 16+
 8.40 «Готовим с Алексеем Зиминим» 0+
 9.10 «Кто в доме хозяин?» 16+
 10.20 «Главная дорога» 16+
 11.00 «Еда живая и мертвая» 12+
 12.00 «Квартирный вопрос» 0+
 13.05, 3.50 «Поедем, поедим!» 0+
 14.00 «Жди меня» 12+
 15.05 «Своя игра» 0+
 16.20 «Однажды...» 16+
 17.00 «Секрет на миллион». Любовь Успенская 16+
 19.00 «Центральное телевидение» 16+
 20.00 «Ты супер!» Международный вокальный конкурс 6+
 22.40 X/ф «Дальнобойщик» 16+
 0.40 X/ф «Взрыв из прошлого» 16+
 4.10 Т/с «Час Волкова» 16+

ВТОРНИК, 1.05

ПЕРВЫЙ

5.05 «Мужское/Женское» 16+
 6.00, 14.00 Новости 16+
 6.10 «Ералаш» 0+
 6.40 X/ф «Полосатый рейс» 12+
 8.15 X/ф «Кубанские казаки» 16+
 10.00 Первомайская демонстрация на Красной площади 16+
 10.45 X/ф «Королева бензokolонки» 16+
 12.45 Концерт «Играй, гармонь любимая!» 16+
 14.10 X/ф «Весна на Заречной улице» 16+
 16.05, 18.15 Концерт Иосифа Кобзона в Государственном Кремлевском дворце 16+
 18.00 Вечерние новости 16+
 21.00 «Время» 16+
 21.20 Т/с «По законам военного времени» 12+
 23.20 Т/с «Спящие» 16+
 1.25 X/ф «Французский связной» 16+
 3.25 X/ф «Человек в красном ботинке» 12+

РОССИЯ

5.40 Т/с «Варенька. И в горе, и в радости» 12+
 9.35 «Измайловский парк» 16+
 11.50, 14.20 Т/с «Жемчуга» 12+
 14.00, 20.00 Вести 16+
 18.00 «Привет, Андрей! Вечернее шоу Андрея Малахова» 16+
 21.00 Т/с «Сын моего отца» 12+
 0.40 Т/с «Сердце матери» 12+
 2.40 Т/с «Заяц, жаренный по-берлински» 12+

НТВ

5.00 X/ф «Родительский день» 16+
 6.55 «Центральное телевидение» 16+
 8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Сегодня 16+
 8.15 X/ф «Пираты XX века» 16+
 10.15, 16.20, 19.25 Т/с «Выжить любой ценой» 16+
 23.15 «Все звезды майским вечером» Праздничный концерт 12+
 1.10 X/ф «Шхера 18» 16+
 3.00 «Квартирный вопрос» 0+
 4.00 Т/с «Час Волкова» 16+

СРЕДА, 2.05

ПЕРВЫЙ

6.00, 10.00, 12.00 Новости 16+
 6.10 «Ералаш» 0+
 6.40 X/ф «Королева бензokolонки» 16+
 8.10 X/ф «Весна на Заречной улице» 16+
 10.15 «Александр Михайлов. Только главные роли» 16+
 11.15 «Угадай мелодию» 12+
 12.15 «Теория заговора» 16+
 13.10 X/ф «Приходите завтра...» 16+
 15.00 «Трагедия Фроси Бурлаковой» 16+
 16.10 «Я хочу, чтоб это был сон...» 12+
 18.00 Вечерние новости 16+
 18.15 «Кто хочет стать миллионером?» 16+
 19.50, 21.20 Т/с «По законам военного времени» 12+
 21.00 «Время» 16+
 23.20 «Соломон Волков. Диалоги с Валерием Гергиевым» 16+
 0.20 Т/с «Спящие» 16+
 1.25 X/ф «Французский связной - 2» 16+
 3.45 «Модный приговор» 16+

РОССИЯ

5.40 Т/с «Варенька. И в горе, и в радости» 12+
 9.30 «Юмор! Юмор! Юмор!» 16+
 11.50, 14.20 Т/с «Жемчуга» 12+
 14.00, 20.00 Вести 16+
 18.00 «Привет, Андрей! Вечернее шоу Андрея Малахова» 16+
 21.00 Т/с «Сын моего отца» 12+
 0.40 Т/с «Сердце матери» 12+
 2.50 Т/с «Заяц, жаренный по-берлински» 12+

НТВ

5.00 «ЧП. Расследование» 16+
 5.40 X/ф «Не бойся, я с тобой! 1919» 12+
 8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Сегодня 16+
 8.15, 1.20 X/ф «Выйти замуж за генерала» 16+
 11.00 X/ф «Судья» 16+
 14.50, 16.20 X/ф «Судья-2» 16+
 19.25 X/ф «Первый парень на деревне» 12+
 23.50 X/ф «Голоса большой страны» 16+
 1.45 X/ф «Воры и проститутки» 16+
 4.00 Т/с «Час Волкова» 16+

ЧЕТВЕРГ, 3.05

ПЕРВЫЙ

5.00 «Доброе утро» 16+
 9.00, 12.00, 15.00 Новости 16+
 9.15, 4.10 «Контрольная закупка» 16+
 9.50 «Жить здорово!» 16+
 10.55, 3.10 «Модный приговор» 16+
 12.15, 17.00, 18.25 «Время покажет» 16+
 15.15 «Давай поженемся!» 16+
 16.00 «Мужское / Женское» 16+
 18.00 Вечерние новости 16+
 18.50 «На самом деле» 16+
 19.50 «Пусть говорят» 16+
 21.00 «Время» 16+
 21.30 Т/с «По законам военного времени» 12+
 23.20 Т/с «Спящие» 16+
 1.35 X/ф «Краденое свидание» 16+

РОССИЯ

5.00, 9.15 Утро России 16+
 9.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 16+
 9.55 «О самом главном». Ток-шоу 12+
 11.40, 14.40, 17.40, 20.45 Вести. Местное время 16+
 11.50, 14.20 Т/с «Жемчуга» 12+
 14.00, 20.00 Вести 16+
 18.00 «Привет, Андрей! Вечернее шоу Андрея Малахова» 16+
 21.00 Т/с «Сын моего отца» 12+
 0.40 Т/с «Сердце матери» 12+
 2.50 Т/с «Заяц, жаренный по-берлински» 12+

ЧУВАШИЯ

5.07-5.10, 5.35-5.41, 6.07-6.10, 6.35-6.41, 11.40-12.00, 17.40-18.00 Местное время. Вести-Чувашия (чув)
 7.07-7.10, 7.35-7.41, 8.07-8.10, 8.35-8.41 Местное время. Вести-Чувашия. Утро
 9.00 «Чемпионские адреса». 9.20-9.55 «Из нашего фонда». Поэт Л.Владимирова.
 20.45-21.00 Местное время. Вести - Чувашия.

НТВ

5.00, 6.05 Т/с «Алиби» на двоих» 16+
 6.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня 16+
 7.00 «Деловое утро НТВ» 12+
 9.00 Т/с «Мухтар. Новый след» 16+
 10.25 Т/с «Братаны» 16+
 13.25 Обзор. Чрезвычайное происшествие 16+
 14.00, 16.30, 19.35 Т/с «Морские дьяволы. Смерч. Судьбы» 16+
 23.50 «Захар Прилепин. Уроки русского» 12+
 23.30 «Брайн-ринг» 12+
 0.30 «Все звезды майским вечером». Праздничный концерт 12+
 2.05 «Дачный ответ» 0+
 3.10 X/ф «Тонкая штука» 16+

ПЯТНИЦА, 4.05

ПЕРВЫЙ

5.00 «Доброе утро» 16+
 5.15, 9.15 «Контрольная закупка» 16+
 9.00, 12.00, 15.00 Новости 16+
 9.50 «Жить здорово!» 16+
 10.55 «Модный приговор» 16+
 12.15 «Время покажет» 16+
 15.15 «Давай поженемся!» 16+
 17.10 Чемпионат мира по хоккею - 2018. Сборная России - Сборная Франции. Прямой эфир 16+
 19.30 «Угадай мелодию» 12+
 20.00 «Поле чудес» 16+
 21.30 «Время» 16+
 22.00 Т/с «По законам военного времени» 12+
 0.00 «Михаил Шелякин. Потом значит никогда» 16+
 1.05 Т/с «Спящие» 16+
 2.20 X/ф «Обратная сторона полуночи» 16+

РОССИЯ

5.00, 9.15 Утро России 16+
 9.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести 16+
 9.55 «О самом главном». Ток-шоу 12+
 11.40, 14.40, 17.40, 20.45 Вести. Местное время 16+
 11.50, 14.40 Т/с «Жемчуга» 12+
 18.00 «Привет, Андрей! Вечернее шоу Андрея Малахова» 16+
 21.00 Т/с «Сын моего отца» 12+
 23.50 Первая Международная музыкальная премия «BraVo» 2.50 Т/с «Заяц, жаренный по-берлински» 12+

ЧУВАШИЯ

5.07-5.10, 5.35-5.41, 6.07-6.10, 6.35-6.41, 17.40-18.00 Местное время. Вести-Чувашия (чув)
 7.07-7.10, 7.35-7.41, 8.07-8.10, 8.35-8.41 Местное время. Вести-Чувашия. Утро
 9.00 «Мастер спорта». 9.35-9.55 «Мир искусства». Художник Н. Енилин.
 11.40-12.00 Местное время. Вести - ПФО.
 20.45-21.00 Местное время. Вести - Чувашия.

НТВ

5.00, 6.05 Т/с «Алиби» на двоих» 16+
 6.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня 16+
 7.05 «Деловое утро НТВ» 12+
 9.00 Т/с «Мухтар. Новый след» 16+
 10.25 Т/с «Братаны» 16+
 13.25 Обзор. Чрезвычайное происшествие 16+
 14.00, 16.30, 19.35 Т/с «Морские дьяволы. Смерч. Судьбы» 16+
 23.50 «Захар Прилепин. Уроки русского» 12+
 23.30 «Брайн-ринг» 12+
 0.30 «Все звезды майским вечером». Праздничный концерт 12+
 2.05 «Дачный ответ» 0+
 3.10 X/ф «Тонкая штука» 16+

СУББОТА, 5.05

ПЕРВЫЙ

5.45, 6.10 Т/с «Смешная жизнь» 12+
 9.00, 10.00, 12.00 Новости 16+
 8.00 «Играй, гармонь любимая!» 16+
 8.45 «Смешарики. Новые приключения» 6+
 9.00 Умницы и умники 12+
 9.45 «Слово пастыря» 16+
 10.15 «Людмила Гурченко. Карнавальная жизнь» 12+
 11.20 «Л. Гурченко. Песни о войне» 16+
 12.15 X/ф «Небесный тихоход» 16+
 13.50 «Маршал Рокоссовский. Любовь на линии огня» 12+
 14.45 X/ф «А зори здесь тихие...» 12+
 18.00 Вечерние новости 16+
 18.15 «Сегодня вечером» 16+
 21.00 «Время» 16+
 23.20 Т/с «По законам военного времени» 12+
 23.30 Т/с «Спящие-2» 16+
 1.15 X/ф «Полный пансион» 16+
 2.45 X/ф «Дети Сэвиджа» 16+
 4.50 «Контрольная закупка» 16+

РОССИЯ

4.45 Т/с «Срочно в номер - 2» 12+
 6.35 М/ф «Маша и медведь» 0+
 7.10 «Живые истории» 16+
 8.00 Россия. Местное время 12+
 9.00 «По секрету всему свету» 16+
 9.20 «Сто к одному» 16+
 10.10 «Пятеро на одного» 16+
 11.00 Вести 16+
 11.20 Вести. Местное время 16+
 11.40 «Измайловский парк». Большой юмористический концерт 16+
 14.00 X/ф «Слезы на подушке» 12+
 18.00 «Привет, Андрей!» Вечернее шоу Андрея Малахова 12+
 20.00 Вести в субботу 16+
 21.00 X/ф «Приличная семья даст комнату» 12+
 0.55 X/ф «Простить за все» 12+
 3.00 Т/с «Личное дело» 16+

ЧУВАШИЯ

8.00-9.00 «Для вас, любимые». Концерт по заявкам.
 11.20-11.40 Местное время. Вести - Чувашия.

НТВ

4.55 «Пора в отпуск» 16+
 5.40 «Звезды сошлись» 16+
 7.25 «Смотр» 0+
 8.00, 10.00, 16.00 Сегодня 16+
 8.00, 10.00, 16.00 Сегодня 16+
 8.35 «Готовим с А. Зиминим» 0+
 9.10 «Кто в доме хозяин?» 16+
 10.20 «Главная дорога» 16+
 11.00 «Еда живая и мертвая» 12+
 12.00 «Квартирный вопрос» 0+
 13.05 «Поедем, поедим!» 0+
 14.00 «Жди меня» 12+
 15.05 «Своя игра» 0+
 16.20 «Однажды...» 16+
 17.00 «Секрет на миллион» Шура 16+
 19.00 «Центральное телевидение» с Вадимом Таменовым 16+
 20.00 «Ты супер!» Международный вокальный конкурс 6+
 22.40, 0.45 X/ф «Фокусник-2» 16+
 2.45 X/ф «Простые вещи» 12+

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 6.05

ПЕРВЫЙ

5.35, 6.10 Т/с «Смешная жизнь» 12+
 6.00, 10.00, 12.00 Новости 16+
 7.50 «Играй, гармонь любимая!» 16+
 8.05 «Часовой» 12+
 8.35 «Здоровье» 16+
 9.40 «Непутевые заметки. Секрет ее молодости» 12+
 11.15 «В гости по утрам» 16+
 12.15 «Теория заговора» 16+
 13.10 «Чемпионат мира по хоккею-2018. Сборная России - Сборная Австрии. Прямой эфир» 16+
 15.10 Концерт ко Дню войск национальной гвардии РФ 16+
 17.25 «Леонид Куралев. Афоня и другие» 12+
 18.30 Премьера сезона. «Ледниковый период». Дети 16+
 21.00 «Время» 16+
 21.30 Т/с «По законам военного времени» 12+
 23.30 Т/с «Спящие-2» 16+
 1.15 X/ф «Поймет лишь одинокий» 16+
 4.15 «Контрольная закупка» 16+

РОССИЯ

4.50 Т/с «Срочно в номер-2» 12+
 6.45 «Сам себе режиссер» 16+
 7.35, 3.30 «Смехопанорама» 16+
 8.05 «Утренняя почта» 16+
 8.45 Местное время. Вести-Москва. Неделя в городе 16+
 9.25 «Сто к одному» 16+
 10.10 «Когда все дома с Тимуром Кизяковым» 16+
 11.00 Вести 16+
 11.20 «Смеяться разрешается» 16+
 13.05 Т/с «Цветы дождя» 12+
 20.00 Вести недели 16+
 22.00 «Воскресный вечер с Владимиром Соловьевым» 12+
 0.30 «Данила Козловский. Герой своего времени» 12+
 1.30 X/ф «Поцелуй мост» 12+

ЧУВАШИЯ

8.45-9.25 Местное время. Вести-Чувашия. События недели

НТВ

5.00 X/ф «Честь» 16+
 6.55 «Центральное телевидение» 16+
 8.00, 10.00, 16.00 Сегодня 16+
 8.20 «Их нравы» 0+
 8.45 «Устами младенца» 0+
 9.25 «Едим дома» 0+
 10.20 «Первая передача» 16+
 11.00 «Чудо техники» 12+
 11.55 «Дачный ответ» 0+
 13.00 «НашПотребНадзор» 16+
 14.00 Потеря. «У нас выигрывают!» 12+
 15.05 «Своя игра» 0+
 16.20 Следствие вели... 16+
 17.15 «Новые русские сенсации» 16+
 19.00 Итоги недели 16+
 20.10 «Ты не поверишь!» 16+
 21.10 «Звезды сошлись» 16+
 23.00 «Владимир Пресняков. 50» 12+
 1.20 X/ф «Игра с огнем» 16+

Җәнтәру кунне уявлатпәр

Аслә Җәнтәру кунне кәсәл пирән сәршывла пәрлех пәртәм прогрессивлә этемләр 73-меш хут уявлама хатәрленет.

Ял тәрәхәсенче уяв мероприятийәсенә ытларак сәрте майән 9-мешә умәнхи кунсенче ирттерме пәхнә. Унччен паләксене илемлетсе хәт кәртсе пәртермелле, территориясенә тасатса тирпәйләмелле, пур мероприятияшән те явапли пулмалла.

Шкулсенче, культурапа кану учреждениәсенче Җәнтәру күнәпә сыхантарса тәрлә мероприяти йәркәлемә пәхнә.

Уяв митингә район центрәнче Муркашра майән 9-мешәнче пулат, «Сывләх» спорт шкулә умәнче 11 сехетре пусланать. Унччен вара район центрәнчи предприятисемә организацисен, учрежденисен коллективәсен, Муркаш шкуләнче вәрәненсен, «Виләмсәр полк» акцие хутшәнакансен колоннисем Октябрә 50 сул урампа юсавпа техника предприятиә патәнчен тытәнса «Сывләх» спорт шкулә патне сити утассә.

Пурнәсне поэзипе сыхантарнә

Митинг вәхәтәнче пәртәмешлә пәрлү паракан организацисенчи сәмрәк армеецсен уйрәмәсен парачә пулат. Савән пекех «Салтак пәтти» акци йәркәлемә паләртнә, ача-пәча валли аттракционсен площадки әслә.

Уяв мероприятийәсен шүтәнчех - СССР спорт мастәрне Владимир Шалтыкова асәнса ирттерекен велосипедистсен чүпәв те, сәмрәксен авточүпәв те.

Аслә Җәнтәрәвә халалланә «Эпә астәватәп! Эпә мухтанатп!» 6-меш район фестивалне җәнтәруссен гала-концертчә 13 сехетре пусланать.

Уяв колонни Муркаш урамәпә утнә вәхәтра Октябрә 50 сул урампа автомашинасенә сүреме чарассә. Мир урамә тәрәх вара Җәнтәру паркә патне сити сул сәрлө те 23 сехетчәнех автомашинасен валли хупә пулат. Мәншән тесен ку вырәнәт сав кун 20 сехетрен тытәнса 23 сехетчен Җәнтәру күнән касхи программипә пәхнә мероприятием иртәс. Вәл шутра - Җәнтәру салючә те.

Апрелән 20-мешәнче Шупашкарта Чәваш наци библиотекинче «Пурнәсә поэзи пәрләрхә - Леонид Фадеев пултарулачә» ятпа Шупашкар районәнчи Атәльялта пурәнәкан Леонид Фадеев поэтан пултарулачә касә иртәр. Библиотекари зала 200 сына яхән пухәнчә. Илемлә сцена умәнче Леонид Фадеевн «Сирәнпә яланәх» савә-юрә пухисен сәнә кәнекин куравә пулчә.

Апрелән 20-мешәнче Шупашкарта Чәваш наци библиотекинче «Пурнәсә поэзи пәрләрхә - Леонид Фадеев пултарулачә» ятпа Шупашкар районәнчи Атәльялта пурәнәкан Леонид Фадеев поэтан пултарулачә касә иртәр. Библиотекари зала 200 сына яхән пухәнчә. Илемлә сцена умәнче Леонид Фадеевн «Сирәнпә яланәх» савә-юрә пухисен сәнә кәнекин куравә пулчә.

Л.Ф. Фадеев - пултарулачә сын, ЧР тава тивәслә агрономә, паллә общество әсчәнә, ял хушаләх темипе сүрнә монографисен тата 5 савә-юрә кәнекин авторә. Сав вәхәтрах - поэт та, педагог та, музыкант та.

Леонид Федорович Фадеев 1938 җулхи сентябрән 27-мешәнче Атәльялта суралнә. «Сирәнпә яланәх» кәнекине ашшә-амәшне халалланә. Ашшә, Федор Григорьевич, 1942 султа Ленинградта хүтәленә чухне паттәррән сапәсса пусне хунә. Амәшә, Анастасия Тимофеевна, әсчән хәрарәм пулнә. Леонидна пичәшәне, Анатолие, пәрчченәх пәхса ситәнтернә, вәрәнчә тәрәшнә.

Леонид Фадеев малтанах Сүлтикасси шкуләнче вәрәнсе ватам пәрлү илнә. Хыссән Шупашкарта ял хушаләх институтәнче вәрәнсе аслә пәрлүләр агроном пулса тәнә. Бригадирта әсләнә хыссән әна Шупашкар районәнчи вырәнәти «Волга» колхоза ертсе пыма шаннә. Кайран вара 20 сула яхән Муркаш районәнчи ял хушаләх управленийән тәп агрономәнче тәрәшнә.

Аста агронома Шупашкара, Ял хушаләх министрствине әсе илнә. Унта вәл ертсе пыракан агроном та, министр сумә пулса та әсләнә. Тивәслә канәва тухсан ял хушаләх институтән преподавателәнче тәрәшнә.

Аста агронома Шупашкара, Ял хушаләх министрствине әсе илнә. Унта вәл ертсе пы

Объявления / Пелтерусем

НЕМЕЦКИЕ ПЛАСТИКОВЫЕ ОКНА.
Низкие цены. Замер. Доставка – бесплатно. Гарантия 5 лет. Пенсионерам скидки. Без выходных.
Тел.: 8-927-855-83-55. 9-10.

ПЛАСТИКОВЫЕ ОКНА МЕТАЛЛИЧЕСКИЕ ДВЕРИ РЕМОНТ ОКОН
БЕСПЛАТНО: замер, доставка, демонтаж. **СКИДКИ. РАССРОЧКА.**
Тел.: 8-937-391-39-91. 7-10.

Продаю: ПЕСОК, ГРАВМАССУ, ЩЕБЕНЬ.
Доставка.
Тел. 8-903-065-60-58
65-77.

ОКНА

- РАССРОЧКА 0%
- СКИДКИ до 40%
- ПЕНСИОНЕРАМ ОСОБЫЕ УСЛОВИЯ
- ОФИЦИАЛЬНЫЙ САЛОН ЭНЕРГОСБЕРЕГАЮЩИХ ОКОН RENAU

RENAU
Unlimited Polymer Solutions

СБЕРЕГУТ ТЕПЛО, СБЕРЕГУТ ДЕНЬГИ 5-8.

ДВЕРИ

- ОТ ПРОИЗВОДИТЕЛЯ
- МЕТАЛЛИЧЕСКИЕ
- МЕЖКОМНАТНЫЕ

с. МОРГАУШИ, в здании Моргаушского рынка (тел.: 37-66-44, 8-927-667-66-44)

Весенний ЦЕНОПАД!
Мотоблоки

ОКА МБ-1ДМ10 двигатель Lifan 6.5 л.с. (Китай) от 25 900* руб.
ОКА МБ-1ДМ17 двигатель Briggs & Stratton 6.5 л.с. (американский) от 36 990* руб.
«НЕВА» г. Санкт-Петербург МБ-2-6.5 л.с. от 34 990* руб.

Жит продаж! РЕАЛЬНО НИЗКИЕ ЦЕНЫ

ГЛАВНЫЙ ПРИЗ – СУТЕР
Бесплатная доставка (в радиусе 50-80 км) крупногабаритного товара в Ядринский, Воротынский, Красночетайский р-ны.

ТЕХНИКА Выгодный кредит!

г. Ядрин, ул. 50 лет Октября, д. 71д
8-800-234-78-08, 8-905-346-78-08, 8 (8352) 22-7-22
ОАО «ОТП Банк» (ген. лиц. Банка России №2766 от 21.06.2012 г.) и другие банки партнеры.

ТЕПЛИЦЫ
от производителя из сотового поликарбоната 3х6, 3х8 и т.д.
Телефоны:
8-917-651-00-76
8-927-858-28-79.
10-12.

ОБУВНОМ МАГАЗИНЕ НОВОЕ ПОСТУПЛЕНИЕ ОБУВИ. (Дом быта 2 этаж)
Распродажа сезонной обуви
Скидки до 20 %
с. Моргауши, ул. 50 лет Октября, 4
Тел. 62-2-74

ООО «ТМ» ПРОИЗВОДИТ И ДОСТАВЛЯЕТ БЫСТРО. КАЧЕСТВЕННО. С ГАРАНТИЕЙ
ПРОФНАСТИЛ ДЛЯ КРЫШ И ЗАБОРОВ оцинкованный и с полимерным покрытием разных цветов
МЕТАЛЛОЧЕРЕПИЦА «МОНТЕРРЕЙ»
Производство на новом современном оборудовании.
- доборные элементы на заказ;
- трубы профильные;
- крепеж в ассортименте;
- евроштукетник для забора цветной металлический.
ЗАЯВКИ ПО ЗВОНКУ. ОПЛАТА ПРИ ДОСТАВКЕ. ДОСТАВКА – 1000 руб.
Тел.: 8-952-465-97-23, 8-929-042-79-04.
Тел. факс: 8(83174)2-86-05.
Эл. почта: ooo-tm1@mail.ru
Наш сайт: www.profil-tm.ru 4-4.

КУПЛЮ ПУХ-ПЕРО НОВОЕ И СТАРОЕ. ДОРОГО. С ВЫЕЗДОМ НА ДОМ.
Тел. 8-937-000-41-18 3-5.

КРОВЛЯ любой сложности. Отделка домов сайдингом. Металлочерепица, профлист, сайдинг по низким ценам.
Тел.: 8-961-345-78-02. 3-10.

УТЕПЛЕНИЕ ДОМОВ:
пустотелых стен, полов, чердаков и мансард эковатой и пенозолом.
Тел.: 8-919-669-16-66. 4-5

НАТЯЖНЫЕ ПОТОЛКИ от 150 руб!!!
Тел.: 8-909-300-33-66. 15-28.

АДВОКАТ
8-927-860-08-22. 5-10

ОКНА, ДВЕРИ, ЛИНОЛЕУМ, ЛАМИНАТ, СТЕНОВЫЕ ПАНЕЛИ
Кредит. Рассрочка.
с. Моргауши, маг. «Дуэт», 2 этаж
Тел.: 8-953-010-46-42. 5-10

ЭЛЕКТРОПРОВОДКА!
Счетчики. Монтаж, ремонт, замена.
Тел.: 8-927-994-69-45. 7-10.

АУ Чувашской Республики ДПО Учебный Центр «Нива» Минсельхоза Чувашии в с. Моргауши объявляет новый набор на курсы подготовки **ВОДИТЕЛЕЙ КАТЕГОРИИ «В» ТРАКТОРИСТОВ - МАШИНИСТОВ.**
Новые формы, гибкий график обучения.
Тел. 8-905-345-35-77. 1-2.

ГРАВМАССА, ГРАВИЙ, ЩЕБЕНЬ, БОЙ КИРПИЧА, ПЕСОК. Доставка.
Тел. 8-906-135-52-41. 1-5.

БЕТОН, РАСТВОР
всех марок, доставка
8-927-66-88-440 2-27

ПЕСОК, ЩЕБЕНЬ ГРАВМАССА
Доставка
8-927-66-88-778 2-27

«ЧАВАШ ЕН» на ТРИКОЛОР, МТС, ТЕЛЕКАРТА. ОБМЕН ПРИЕМНИКОВ от 2500 р.
Тел. 8-905-345-77-19. 4-10

Продаем пиломатериалы обрезные, кровельные 25 мм, половые 50 мм, брус любого размера; цемент. Доставка бесплатно. Цена договорная. Тел. 8-903-346-40-58, 8-927-996-16-52. 1-10

Продаю ГРАВМАССУ, ПЕСОК.
Тел. 8-905-199-69-33. 1-30.

Продаем: доски 25-50 мм (обрезные, необрезные), брус любого сечения, жерди, подтоварник. Цена договорная. Доставка по району бесплатно. Тел. 8-927-667-28-32, 8-919-679-18-11. 3-10

НАТЯЖНЫЕ ПОТОЛКИ
Тел. 8-927-667-40-92 27-48

ТАВ ТАВАТПАР
Йуҫкассинче пурәннә, «Ударник» хуҫаләхра төрлө ёҫсенче вай хунә Валерий Федорович Зотиков пирәнтен вәхәтсәр уйрәлса кайрө. Мәшәра, аттене, асаттене тата хуньстарики, сывәх тәванәмәра юлашки сула әсатта пынә тата вай ситнө чухлө пуләшнә ял-йыша, тәван-хурәнташа, пускилсене йывәр хуйхәна пирәнне пайланәшән чөререн тав тәватпәр. Эсир ҫак кунсенче пирәнне юнашар пулни сирән патәра ырапа таврәнтәр, пурнәҫәр әнса пытәр.
Тав туса Зотиковсен ҫемий.
Хаҫатән ҫитес номерө майән 5-мешәнче тухать.

Прогноз погоды

По данным сайта gr5.ru

Местное время	Суббота				Воскресенье				Понедельник				Вторник				Среда			
	03	09	15	21	03	09	15	21	03	09	15	21	03	09	15	21	03	09	15	21
Облачность, %	☁	☁	☁	☁	☁	☁	☁	☁	☁	☁	☁	☁	☁	☁	☁	☁	☁	☁	☁	☁
Явления погоды																				
Температура	+5	+7	+7	+6	+5	+8	+11	+6	+4	+10	+13	+8	+6	+8	+12	+8	+10	+14	+14	+10
Ощущается	+3	+4	+3	+3	+1	+4		+3	+1	+8		+6	+4			+5	+9			+8
Давление	745	744	742	742	743	746	747	748	747	748	746	746	748	749	749	746	743	745	747	749
Ветер	2	4	7	5	6	7	8	5	3	3	5	4	3	1	2	5	2	4	3	3
Порывы		7	12	11	11	13	16	10	6	7	10	8	7	5	9	8	8	8	6	
Направление	Ю-В	В	С	С-З	З	З	С-З	З	З	З	З	С-З	С-З	В	Ю-В	Ю-В	Ю	З	С	В

Муркаш районенчи «Сентеру ялавё» хаҫат
УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ:
Чăваш Республикин Информаци политикин тата массалла коммуникацисен министрствин
ЧР Информаци политикин тата массалла коммуникацисен министрствин "Муркаш районен «Сентеру ялавё» хаҫат редакцие» Чăваш Республикин хай тытмалла учрежденийё.

Тёп редактор А.И. ТИХОНОВ
Редакцие издатель адресё: 429530, Чăваш Республики, Муркаш ялө, Мир урамө, 9А сурт.
Телефонсем: төп редактор - 62-1-36, бухгалтери - 62-1-35, пайсем: общество пурнәс пайө - 62-2-82, экономика тата социалла пурнәс пайсем - 62-1-38. Факс: 62-1-36. E-mail: smi24@cap.ru, smi24-1@cap.ru, redaction@cbx.ru
Сыхану, информаци технологийёсен тата массалла коммуникаци сферине пәхса таракан Федералла службан Чăваш Республикисе – Чăваш Енне ёслекен управленийё 2012 сулхи юла уйәхән 11-мешәнче ПИ ТУ 21-00249 № регистрационө.

Каләпәшө 2 пичет листи. Ал сыравёсене рецензиемөҫсө, каялла таварса памассө, 2 страницаран пысакрахисене йышанмассө. Рекламәпа пелтерусен чәнләхөшән вёсене паракансем явалла. Р-реклама материалө.
ИЗДАНИ ИНДЕКСӨ: 54822. Хаҫат юнкүсерен тата шәмәт-күсерен тухать. Номер дежурнайө Р.А. Макарова Пичете панә 27.04.2018 с. Пичете памалли вәхәт: графика – 17 сех. 20 мин., чәннипе – 17 сех. 20 мин. Заказ Тираж 4753